

hár, Fall, Eysler
ransz János művei

hangverseny. 23.

ngverseny. 19.30.

ol és orosz dalok.

viczi műsor köv.

án át. Különböző

titése.

rseny közvetítése.

szerű operett-dalla-

ober 2.

ió házikvartettjé-

: Hírek. 12: Déli

ngverseny. 12.25:

ás jelentés. 14.30:

4. 0: Morse tan-

nyar nyelvtanítás.

és időjárás jelen-

terter Ferenc fel-

dalest. 19: Olasz-

Radio amatör-

Parasztbecsület

gramofonlemez-

z énekeinek és:

édésével. 22.20

ngverseny: Barna

eiköl.

lest.

ngverseny, Schu-

ny, Schubert: Az

lantos, Hornik:

rszétbet imája stb.

adás. Tyl Ulen-

Lothartól.

egyfelvonásos.

hangverseny. Ci-

ad elő. 21.30:

zdwska Julia, az

ngverseny. 22.15:

évez hangverseny.

rseny Prágából.

gyarnykvü hírek.

gyarnykvü hírek.

gyarnykvü hírek.

gyarnykvü hírek.

gyarnykvü hírek.

gyarnykvü hírek.

gyarnykvü hírek.

gyarnykvü hírek.

gyarnykvü hírek.

gyarnykvü hírek.

gyarnykvü hírek.

gyarnykvü hírek.

gyarnykvü hírek.

Szerkesztőség és kiadóh
Strada Baron L. Pop (Bramai-
Telefon 9-77.

— Éjjeli telefon X

ELŐFIZET

Egész évre

Félévre

Negyedévre

Egy hónapra

X. évfolyam * 223/ szám

1929

Október 2 Szerda

5689 év Elul 26

Di. Ramaseter Róbert
Disztr 2. Hc. 8.

Budapest

[Ara 5 Lei]

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Kolozsváron hirdetések

a

Rudolf Mosse

S. A.

Str. Reg. Maria No. 36 Tel. 4-13

és a

Lloyd Express

Str. Golu, No. 20. Telefon 14-55

hirdetési irodák vesznek fel

Tímeo Danaos...

Ments meg uramisten a barátaitól, az ellenségeimmal majd elbánoék én. A Viitorul beállott barátaink és védőink közé és éles támadásokat intéz a kormány ellen a legutóbbi antiszemita kinyilvánítások miatt. A liberális szócso legújabb magatartása erősen a komikum határán mozog, amelyen mi is szívesen nevetnénk, ha a bolond nem volna a miénk. De megint csak rólunk van szó, mi vagyunk a labda, mellyel a pártok egymás között dobálóznak és aszerint használják fel, amint az pillanatnyi céljaiknak megfelel. A Viitorul mai száma ökölnyi betűkkel foglalkozik a zsidó-kérdéssel és megállapítja, hogy a zsidóság mélyesen el van keseredve a kormány ellen. Fejére olvassa a Maniu-kormányt, hogy természetesen erősíti az antiszemita mozgalmat, amelynek legfőbb bástyái a vojnik-szervezetek. A Viitorul szerint a bukovinai verekedők is vojnikok voltak. A liberális sajtóorgánium végül őszinteséget és nyíltságot követel a kormánytól ebben a kérdésben.

Távol áll tőlünk a szándék, hogy védelmünkbe vegyük a Maniu-kormányt. Ez a kormány eddig valóban sok szempontból hozott csalódást a zsidóságnak s a legutóbbi események tényleg nagy elkeseredést váltottak ki. A Maniu-kormánytól nem ezt vártuk. Szentül hittük, hogy a nemzeti parasztpárt uralomra jutása egy új éra kezdetét fogja jelenteni a zsidóság és a többi kisebbségek életében és hogy a kormányzat egész gépezetét az őszinte demokrácia szelleme fogja áthatni. Sajnos, ezek a remények csak igen kis mértékben értek valósággá, bár tartozunk az igazságnak azzal a megállapítással, hogy a nemzeti parasztpárt kormányzása alatt nem egy tekintetben javult a helyzet. Egészen a bukovinai excessusokig viszonylagos nyugalom volt az országban s az antiszemita agitáció is megfelelő keretek közé volt szorítva. A korruptió leküzdése terén, ha kismértékben, de egy lépéssel mégis előbbre jutottunk. Gazdasági téren is sok becsületes igyekezt láttunk a kormánytól s ha a helyzet lényeges javulása még nem észlelhető, úgy ez inkább annak a terhes örökségnek köszönhető, amelyet a kormány a liberálisoktól vette át, mint a jószándék hiányának.

Ezzel korántsem akarjuk mondani, hogy nincsen panaszra okunk. Sőt ellenkezőleg, tele vagyunk elégedetlenséggel, sérelmekkel, panaszokkal. De hogy a liberálisok a mi elégedetlenségünkben és a mi panaszainkban kövacsolnak politikai tőkét maguknak a kormány ellen, ez túl megy a józsis és még a mi elvadt politikai erkölcsünk határán is. A liberálisoktól, akiknek minden kormányzást periódusát zsidó vér, zsidó könny és zsidó szenvedés jelzi, akiknél törvényszerűséggé vált, hogy mielőtt az ország élére lendülnek, mögöttük nyomban, mint fekete árnyék jelenik meg az antiszemita fergeteg, ezektől a liberálisoktól elvitatjuk azt a jogot, hogy a zsidó kérdést támadási bázisul használják fel a kormány ellen. A régi rómaiakkal mondjuk mi is: félünk a danaidáktól, még ha ajándékot is hoznak. Az ilyen védelem többet árt, mint amennyit használ.

Mi mindazok ellenére, amik törté-

téntek és amik nem történtek, nem adjuk fel a reményt, hogy a Maniu-kormány előbb-utóbb rá fog eszmélni magas hivatására, amely az ország életében reá vár és valóra fogja váltani azokat az ígéreket, amelyeknek jegyében kormányra került. Bizunk benne,

hogy ez a kormány nem fogja megmondatlanul elrugni maga alól azt a bázist, amely politikai érvényesülésének egyetlen alapja volt. Ez a bázis a demokrácia, a polgári szabadságjogok tiszteletben tartása és a közélet tisztasága. Ha ez az alap kihull a kormány-

alól, úgy felfelé is, lefelé is elveszti a kormány létjogosultságát. A legegységibb életosztón parancsolja a kormánynak, hogy sürgősen térjen rá eredeti célkitűzéseinek megvalósítására és minden erejével igyekezzék biztosítani az ország és a polgárok nyugalomát.

Japán hivatalosan hozzájárult a londoni leszerelési konferencián való részvételhez

Négy pontban foglalta össze a japán haditanács leszerelési feltételeit

London, október 1. Tokiói jelentés szerint a japán haditanács letárgyalta a flottaleszerelésekkel kapcsolatos japán kormányprogramot. A haditanács hozzájárult a kormány azon javaslatához, hogy Japán hivatalosan vegyen részt a londoni tengeri leszerelési konferencián.

A lapok beavatott forrásból származó információk alapján azt közlik, hogy Japán közelebbi részletes memorandumot terjeszt Anglia és Amerika elé, melyben precizírozza a japán kormányálláspontot a leszerelési kérdésben.

Páris, október 1. A Chicago Tribune párisi kiadásának közlése szerint a japán haditanács ülésén Takarabe tengerészeti miniszter által elfogadott japán hivatalos

álláspont a tengerészeti leszerelés kérdésében a következő pontokba foglalható össze:

1. Japán elfogadja az elavult hajók kicserélésének ílfüggesztését, de nem járul hozzá a hajógyarak teljesítőképességének korlátozásához és üzemük leépítéséhez.
2. A cirkálók tekintetében Japán megelégszik a hetvenszázalékos arányszámmal, de ez értendő az első osztályu, tizezer tonnán felüli hadihajókra is.
3. Ellenzi a tengeralattjáróknak teljes kiküszöbölését, mert a kis flottával rendelkező hatalmaknak a tengeralatt-

járók kitűnően bevált védelmi eszközei. Tengeralattjárókban Japán teljes paritást követel.

4. Japán korlátozandónak tartja a kereskedelmi hajók hadicélokra átalakítható kontingensét.

London, október 1. A reggeli lapok jelentik, hogy az angol dominionok hozzájárultak annak a meghívónak a szövegéhez, amelyek az Északamerikai Egyesült Államok és Anglia között szerkesztettek a tengeri leszerelésben érdekelt hatalmakhoz és amelyben felhívják azokat, hogy hivatalos delegátusait küldjék ki Londonba a leszerelési értekezletre. Így a meghívók elküldésének most már utolsó akadálya is elhárult.

Frithjof Nansen fogja vezetni a Graf Zeppelint az északi sarkra

A nagy sarkutazó nyilatkozata a Lokalanzeigernek északsarki expedíciójáról

Berlin, október 1. Friedrichshafeni jelentés szerint Frithjof Nansen a léghajóművekkel megkötötte a végleges meg egyezést a Graf Zeppelin léghajónak a jövő év áprilisában a sarkvidéki expedícióban való részvételére vonatkozólag.

A Lokalanzeiger mai számában a világhírű norvég északsarki kutató nyilatkozik a léghajóval, megteendő északsarki útról. Nansen szerint az expedíció célja a föld és vízrajzi felvételek megejtése, a szárazföld és víz sarkvidéki megoszlásának meg-

állapítása, a sarkvidéki óceán mélységének mérése lesz. A Graf Zeppelin mintegy százötven méter magasságban fog repülni a sarkvidéki tájak felett s visszhangmérő s fényképfelvételek segítségével utközben végzik a méréseket. Fontos feladata, az expedíciónak a meteorológiai megfigyelések eszközése is, mert az egész északi félteke időjárása a sarkvidéki időjárástól függ. Nansen szerint a Graf Zeppelin brilliánsan oldhatja meg feladatát. Ez a feladat sokkal könnyebb, mint amilyent

a világkörüli ut reá rótt. A sarkvidéken nincsenek magas hegységek, áprilisban és májusban a hőmérséklet állandó s nem kell tartani ködtől és zivartól. Megkönnyíti a léghajó feladatát, hogy ebben az évszakban a sarkvidéken állandóan nappal van. Arra a kérdésre, hogy az expedíció átrepül-e az északi sarkot, Nansen kijelentette, hogy az expedíció tudományos feladatai szempontjából ez nem bir jelentőséggel s a sark átrepülése nem valószínű.

Bratianu Vintila egyedül akar hatalomra kerülni

A liberális párt vezére már a koncentrációs kormány tervéről is lemondott

Bucuresti-Bukarest, október 1 (Az Uj Kelet tudósítójától). Charl Rist professzor nyilatkozata, amelyben dicséző szavakkal emlékezik meg a kormány gazdaságpolitikájáról és optimizmusát fejezi ki a gazdasági helyzettel szemben, valósággal bombaként hatott a főváros politikai köreiben. Ugy a liberálisok, mint az averescánusok főleg arra építették a bejelentett kormánybuktató kampányt, hogy a kormány nem lesz képes a gazdasági és pénzügyi helyzettel megbirkózni, hogy a költségvetési deficit következtében a stabilitási veszedelembé kerül és a kormány a krízis megoldása érdekében kénytelen lesz

egy koncentrációs kormánynak átadni a helyét. Rist nyilatkozata nyomán ezek az illuziók szétfoszlottak és főleg ez indította a liberális pártot arra, hogy az október elejére összehívott és a kormánybuktató kampány első fázisát képező kongresszust tavaszra halasszák el.

Ezzel szemben az averescánusok felhasználva a liberális párt visszavonulását, igen harcias nyilatkozatban jelentették be, hogy ők megkezdik a kormánybuktató akciót. Az Indreptarea, az averescánus párt hivatalos lapja, ezzel kapcsolatban nem mmlasztotta megírni, hogy a kormánybuktató akció sikere esetén termé-

szetesen a néppárt jön uralomra és csak ezután kerülhet sor a liberálisok kormánya kerülésére. Bratianu Vintila a liberális párt vezetőinek legutóbbi értekezletén drasztikus választ adott az averescánus reménysegregre.

— Volt egy pillanat — mondotta Bratianu Vintila — midőn koncentrációs kormány lehetséges, sőt szükséges volt. Ma azonban egy ilyen kormány teljesen hi van zárva. A nemzeti parasztpárttal való együttműködés lehetetlen. A mostani kormány bukása után mi jövőnk hatalomra és egyedül jövőnk.

Select-mozgóban DIANA Főszerepben Olga Tskheva és Adalbert v. Schlettow
Jón napoktól kezdve Főszerepben: WLADIMIR GAJDAROV

A hebroni mézszárlások a bíróság előtt

Két hebroni árva megrázó vallomása szüleik és rokonaik lemészárlásairól

„Hogy lehetted ezt Ibrahim?” — Hatvan árva és huszonhárom özvegy maradt a forrongások nyomán. Az angol munkások is illiakoznak

Jeruzsálem, október hó 1. — (Az Uj Kelet tudósítójától.) Most kezd tulajdonképpen tényleges méreteiben kibontakozni a szomorú palesztinai események képe. Mint a zsidó távirati iroda jelenti, az arabok ortvámadásai következtében 60 zsidó gyermek maradt árván. Negyvenhárom gyermek vesztette el apját, tizenhét pedig apátlan, anyátlan maradt, miután szüleik életüket vesztették a mézszárlásokban. Egyedül Hebronban huszonkilenc árva-gyermek maradt a mézszárlások nyomán. Szafetban tizenhárom, Jeruzsálemben tizenegy, Beer Tobiahban négy, Tel Avivban három új árvagyermek siratja szüleit. Huszonhárom zsidó asszony maradt özvegyen a zavargások következtében.

Tegnap délelőtt ment végbe Jeruzsálem zsidóságának hatalmas részvételével Chaim Opatovszki chaluc temetése. Opatovszki augusztus 23-án a jeruzsálemi Yemin Mosche nevű zsidónegyednek védelmében megsebesült. A Hadassza-kórházban ápolták, de a legodaadóbb orvosi gondozás is hiábavalónak bizonyult: az önfeláldozó chaluc belehalt sebeibe. A temetést a jeruzsálemi munkástanács rendezte. Opatovszki özvegy édesanyja a lengyelországi Radomban él.

Tranzjordániába menekülnek a rablók

Jeruzsálem, okt. 1. — A Kfar Jeladim gyermekkolóniát megtámadó arab rablóbandák nyomai, mint a nyomozás megállapította, Tranzjordánia felé vezetnek. A kormány rendeletet adott, hogy a rablók üldözését terjesszék ki Tranzjordániára is.

A Schell Company két tisztviselőjét — egy zsidót és egy arabot — Mejdal falu sejkje és az arab lakosság egy része súlyosan terrorizálta és életveszélyesen megsebesítette. A sejk azzal igazgatót a tisztviselők ellen, hogy a Shell Company zsidó cég, amelyet meg kell semmisíteni.

Jeruzsálem georgiai városrészének zsidó lakossága betejesztette a kormány-nak a zavargások alatt szenvedett károk listáját.

A kár ebben a város részben összesen 26 ezer fontra rug.

Munkában a Palesztinai bíróság.

Jeruzsálem, okt. 1. — A Palestine Syndicate haifai vezetőjét, Golden-thalt a hatóságok letartóztatták. Goldenhalt azzal vádolják, hogy a haifai kereskedőnegyed ellen intézett arab támadás alkalmával az egyik arabot lelőtte. A hatóságok a gyilkosság vádját emelték Goldenhalt ellen és a

Legelterjedtebb, legjobb bevezetett, hangnélküli, könnyűjárású gépirónók kedvence a masszív

ROYAL
írógépek.

Képviselete
Mechanika

Halász Boriska, Targul-Mures
Rádiók nagy raktára

Sakterkések nagy választékban

Cloj, Str. Matei 2. (Mátyás Király u.)

kaució ellenében való szabadlábra helyezésére vonatkozó kérését elutasították.

A haifai kerületi bíróság Singariski Dávid nevű zsidót, akinek fegyvert találtak, huszonöt font pénzbüntetésre ítéltek. Az ítélet indoklásában kimondja a bíróság, hogy Singariski bűnét három évi börtönnel kellene sújtani, azonban a törvényszék figyelembe veszi azt a tényt, hogy a vádlott más embereket védett, akik nélküle talán életüket veszítették volna. Singariski Haifa zsidónegyednek megtámadása alkalmával különösképpen kitüntette magát.

A hebroni gyilkosok a bíróság előtt.

Hebron, október 1. — A hebroni mézszárlásban való részvétellel vádolt arabok perének tárgyalása alatt drámai jelenetek játszódtak le: Két árva gyermeket; a tizenhárom éves Reismann Juditot és ennek tizenkét éves testvérkáját hallgatta ki. Tegnap a bíróság, akik megrázó módon mondták el, hogyan hajszolta ki a lakásból az ordító arab tömeg atyjukat, anyjukat és nagybátyjukat és hogyan találták meg később szüleik és nagybátyjuk holttestét. Maxton tábornok, Bailei, Hebron kormányzója és más magasrangú brit tisztiek is végig hallgatták a két zsidó árva gyermek megkapó vallomását. Reismann Judit az előtte felsorakoztatott arabok között felismerte szüleinek gyilkosait. A kislány rámutatott Ibrahim ab el Assire, egy fiatal hebroni arab kereskedőre, aki szüleinek szomszédságában lakott és így szólt:

— Ibrahim hogyan tehetted te ezt meg, hiszen apám a te jó barátod volt?

Az arab a gyermek egyszerű és oly mélyen megrázó szavaira szó nélkül lehajította fejét. Bailei, Hebron új kormányzója, könnyezett ennél a jelenetnél és a tárgyaláson jelenlévők közül többen hangosan felzokogtak, midőn a két zsidó árvagyermek rámutatott azokra a vádlottakra, akik szüleik életét kioltották. Maxton tábornok sem tudta felindulását visszafojtani és fejét kezeibe temetve hosszú ideig mereven nézett maga elé.

„Kívájjuk a beleiteket!”

A kis Reismann Judit elbeszélte, hogyan döngötték az arabok szülei házána kapuját, míg végre sikerült azt betörni. Apja azonnal ráparancsolt a gyermekekre, hogy mászjanak fel a kertben egy fára és rejtőzzenek el az ágak között. A fa tetejéről látták ok, hogyan üldözték a beözönlő arabok anyjukat, anyjukat és nagybátyjukat, akik megpróbálták a kertsövényen való átmászással menekülni. Ibrahim Abd el Assiz éles késsel kezében üldözte őket és ordította a többiekkel együtt:

— Ki fogjuk vájni a beleiteket! Hogy mi történt a kertsövény mögött, azt nem látták a gyermekek. Amikor azután kimerészkedtek az utcára, élettelenül találták meg hozzátartozóikat a kanálisban. Szüleik és nagybá-

juk testét számtalan kés és törzsúrás éktelenítette. Az apa fejét csaknem teljesen leszakították a törzstől.

A tizenkét éves Reismann-fiu angolul, héberül és arabul is elmondja vallomását. A kisgyermek nyugodtan és értelemesen mondtatta el a támadás szomorú történetét. Az arab ügyvédek, akik a gyilkosokat védtek,

megpróbálták a gyermeket kereszt-kérdésekkel zavarba hozni, ami azonban nem sikerült.

A keresztkérdéseknek végül is a bíró vetett véget a következő megjegyzéssel:

— Teljesen hiábavaló és hasztalan próbálkozás, ha ezt a tanulmányban gyakorolt gyermeket akarják gondolataiban megrendíteni. A gyermek a tiszta igazat mondja. Ez a kisfiu nem képes egy hazug szót kiejteni száján, látszik, hogy a hazugság távol van lényétől.

A kis Reismann gyerek vallomásairól három nyelven, héberül, angolul és arabul vettek fel jegyzőkönyvet, majd a jegyzőkönyveket a kisfiu elé tették, hogy aláírja őket. A kis árva azonban addig nem akarta a jegyzőkönyveket aláírni, míg át nem olvasta azokat.

A két árva kihallgatása után, akik nemcsak értelmességükkel, hanem szép segítségükkel is mély hatást gyakoroltak

Kétmilliárd lejért két és félmillió méter posztót vásárolt a hazai gyáráktól a hadügyminiszterium

București-Bukarest, október 1. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az ország összes nagyobb posztógyárai hónapokkal ezelőtti szindikátusba tömörültek, hogy a hadsereg posztósükségletét közösen lássák el. Hosszas tanácskozás után sikerült a hadügyminiszteriummal megegyezni, amelyek értelmében a hadügyminiszterium a hadsereg szükségleteire 2 millió 548 ezer 675 méter különböző minőségű posztót vett át a szindikátustól méterenként 443—600 lejen. A szindikátus által szállított összes posztómennyiség ára egymilliárd 960 millió lej teszik ki.

Az ország összes nagyobb posztógyárai hónapokkal ezelőtti szindikátusba tömörültek, hogy a hadsereg posztósükségletét közösen lássák el.

Hosszas tanácskozás után sikerült a hadügyminiszteriummal megegyezni, amelyek értelmében a hadügyminiszterium a hadsereg szükségleteire 2 millió 548 ezer 675 méter különböző minőségű posztót vett át a szindikátustól méterenként 443—600 lejen. A szindikátus által szállított összes posztómennyiség ára egymilliárd 960 millió lej teszik ki.

A hadügyminiszterium azzal a feltétellel adta ki a rendelést a szindikátusnak, hogy cserébe a szindikátus a konfekció költségeire méterenként 47 lej 50 bani előleget nyújt a miniszteriumnak.

Szülők!

Intézeti paplanok
Intézeti pokrócok
Intézeti madracok
Intézeti harisnyák
Intézeti vásznak
Pepita szövetek

óriási választékban
Szabó Jenő
nagyáruházában

Tisztaavajból készült vegetáriánus ebéd és vacsora a

Tejtermékek,
„Modern” reggeli,
Hábos kávé, vaj,
jam vagy méz, tojás,
sütemény. Lei 25

MODERN

TEJCSARNOKBAN

Str. Gheorghe Barițiu (v. Malom-ucca) 16

Fried Jenő

acéláru különlegességek raktárában.

Köszörsülés, tükkörfényezés,

nikkelező-telep.

Financirozó

társat, esetleg társakat keresek legalább másfél-millió lej tőkével, komoly, nagy konjunkturájú igen magas jövedelmet biztosító, kockázatmentes tüzlethez. Ajánlatokat „HIERONYMUS” jellegre a kiadóhivataltba kérek.

Triumph
cipők tartóssága felülmulhatatlan
Győződjön meg róla!

A világháború legfenségesebb,
egyben legragikusabb könyve

LUDWIG RENN

A HÁBORU

Most jelent meg!

ÁRA 204 LEJ

Kapható az UJ KELET könyosztályában

Kedd, 1929 október

**Ford világk
lévő repülőg
restbe é**

București-Bukarest, Kelet tudósítójától.) restbe érkezett világk az a Ford repülőgép, autógyáros propagan Európán keresztül. A latilag akarja bemut személyszállító repülőg rendezkedett be. A gényolc utassal délután meg Bukarestbe, hány megidegyik motor négy A propagandagép és Németországon, Gyelországon és Jug érkezett Romániába. Arad, Lugos, Orsova fölött repül el a géptovább indul Bukaresztből Konstantinápol

**Gaetan nyert
díjat a doftan
carești fegyve
litás**

A doftanai fegyház
vész kiivitelű kapt
Parcul Carolbeli fe

București-Bukarest, Kelet tudósítójától.) A egy igen érdekes kiáll napokban. A vacaresti tönök lakói állítottak visszaszabban készítmén amit életfogytiglani f lógyilkosok és rövidebb süjtött panamisták kés produkáltak a történel kiállítás egzotikus volt vancsi érdeklődők százul Carolba és ez az érmelt is volt, mert a nem egyike valóban némelyik hosszú eszter kájának eredménye, oly hez csak annak az emt aki elől a börtönkapu és a szabadságot.

A látogatók figyelm pokban egy művészi k kötötte le, amelynek mindennapi izlést árult érdeklődtek a kaptár nem kis meglepetéssel hogy a művészi fars George Gaetannal azo kiállítás igazgatója, h restiből Doftanába sz igen rendesen viseli m san dolgozik a doftan ben és kiállított kapt első díjat. A vacaresti nyomdatechnikai proc amelyekről megállapi Falcoianu mester, a volt vezérigazgatójáná készültek. Falcoianu nyolcvanmillió lej els börtönre ítélték és Pa börtön nyomdájában datechnikai tapasztala

Stram

Amerikából viss
társula

októb

szerdá

Dés

vendégszerepe
Szinház

Csütört

Beszte

Szinehagy

Ford világhörül uton lévő repülőgépe Bukarestbe érkezett

Bucuresti-Bukarest, október 1. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délután Bukarestbe érkezett világhörül utjának során az a Ford repülőgép, amelyet az amerikai autógyáros propaganda céllal repültet Európán keresztül. A Ford cég gyakorlatilag akarja bemutatni, hogy milyen személyszállító repülőgéptípus gyártására rendezkedett be. A gépnek, amely tizen-nyolc utassal délután félöt órakor érkezett meg Bukarestbe, három motorja van, mindegyik motor négyszáz lóerőt képvisel. A propagandagép Londonból startolt és Németországon, Oroszországon, Lengyelországon és Jugoszlávián keresztül érkezett Romániába. Román területen Arad, Lugos, Orsova és Turnuseverin fölött repül el a gép. Ma délelőtt a gép tovább indul Bukarestből Giurgiun keresztül Konstantinápolyba repül.

Gaetan nyerte el az első díjat a doftanai és a vacaresti fegyencek kiállításán

A doftanai fegyház lakója egy művészi kivitelű kaptárt állított ki a Parcul Carolbeli fegyenc-kiállításon

Bucuresti-Bukarest, október 1. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Parcul Carolban egy igen érdekes kiállítás nyílt meg a napokban. A vacaresti és doftanai börtönök lakói állították ki tarka összevisszaságban készítményeiket — mindazt, amit életfogytiglani fegyházra ítélt rab-égyilkosok és rövidebb szabadságvesztésre sújtott panamisták készítettek, faragtak, produkáltak a börtönök műhelyeiben. A kiállítás egzotikus voltánál fogva is kíváncsi érdeklődők százaival vonzotta a Parcul Carolba és ez az érdeklődés megérdemelt is volt, mert a kiállított tárgyak nem egyike valóban művészi kivitelű, némelyik hosszú esztendőket kitartó munkájának eredménye, olyan munkák, amelyek csak annak az embernek van türelme, aki elől a börtönkapu elzárja a napfényt és a szabadságot.

A látogatók figyelmét már az első napokban egy művészi kivitelű méhkaptár kötötte le, amelynek faragványai nem mindennapi izlést árultak el. A látogatók érdeklődtek a kaptár elkészítője iránt és nem kis meglepetéssel vették tudomásul, hogy a művészi faragványok készítője George Gaetannal azonos. Elmondotta a kiállítás igazgatója, hogy Gaetan Vacarestiből Doftanába szállították át, ahol igen rendesen viseli magát és szorgalmasan dolgozik a doftanai fegyház műhelyében és kiállított kaptarával elnyerte az első díjat. A vacaresti börtön különleges nyomdatechnikai produkciókkal szerepel, amelyekről megállapítást nyert, hogy Falcoianu mester, a Monitorul Oficial volt vezérigazgatójának ellenőrzése mellett készültek. Falcoianu, mint ismeretes, nyolevanmillió lej elcsikkasztásáért öt évi börtönrre ítélték és Falcoianu a vacaresti börtön nyomdájában hasznosítja nyomdatechnikai tapasztalait.

Bécsben teljesen helyreállott a nyugalom

Nyolcszázezer shillingbe kerültek a rendfenntartási intézkedések. A közoktatásügyi tárca befőtletlen

Bécs, október 1. A lapok meglepedésel állapítják meg, hogy a lakosság nyugalma helyreállott. A bankokban már tegnap megszűnt a betétesek nagy tolongása, akik mindannyian dollárvásárlások céljaira akarták kivonni a pénztárazetekből pénzeiket, mert nem bíztak a sillingben. A forradalmi álhíreknek most már senki sem ad hitelt. Az erőskezü kormány in-

tézkedései következtében a hangulat ismét teljesen nyugodtá vált.

Bécs, október 1. A tegnapi felvonulások miatt szükségessé vált karhatalmi intézkedések költségei tekintetében különböző összegbecsések vannak forgalomban. Egyesek nyolcszázezer sillingre teszik a biztonsági szervek összes költségeit, míg mások hozzászámítják ezekhez az os-

gekhez az idegenforgalomban okozott károkat és a kereskedők megcsappant forgalmában mutatkozó károkat is így a szombat és vasárnap veszteségi mérlege kétmillió sillinget tenne ki.

Bécs, október 1. A déli lapok közlése szerint Eiselsberg tanár nem vállalja a közoktatásügyi tárcát. Most Srbiik történettudóst kombinálják a pozícióra.

Öngyilkosságot követett el két diák, akik elbuktak a pótérettségi vizsgán

Bucuresti-Bukarest október 1. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Anghelescu baccalaureatusi rendszere, amelyen Costachescu közoktatásügyi miniszter csak egészen lényegtelen enyhítéseket eszközölt, minden évben megtermi a maga véres gyümölcsét. Az ideji pótérettségi vizsgának eddig két

halottja van. Marosvásárhelyen Zota Panait, aki harmadszor állt az érettségi vizsgáztató bizottság előtt és harmadszor is elbuktak, ma délután egy eddig ismeretlen uton szerzett revolverrel föbelötte magát.

Hasonló tragikus eset színhelye volt a

regáti Slatina városka, ahol Mladu Constantin, aki pótérettségi vizsgán elbuktak, a vonat elé vetette magát. A vonat a szerencsétlen fiatalembernek mindkét lábát tőből lemetszette. Haldokolva szállították a slatinai közkorházba, életbenmaradásához nagyon kevés a remény.

Állandó milliös feleslegek vannak az államkasszában

Az adóprás olyan jól dolgozik, hogy volt már nap, amikor 170 millió lej volt a napi többlet. Szigorú rendeletet kaptak az adóhivatalok, hogy az állami tisztviselők és nyugdíjasok illetményeit pontosan fizessék ki.

Bucuresti-Bukarest, október 1. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Teianu pénzügyminiszteri államtitkár megkezdte ország-szerte váratlan inspekciós látogatásait. Elsőnek Aradra látogatott el az államtitkár, ahol a vámnál és a pénzügyigazgatóságnál tartott revíziót. A váratlan vizsgálat teljesen kielégítő eredménnyel végződött. Ezzel kapcsolatban jelentik,

hogy az államkassza bevételei igen eredményes emelkedést mutatnak. Az államkasszában állandó többlet mutatkozott, így volt már nap, amikor a napi többlet 170 millió lejt tett ki. A rendes állami kiadások ilyenformán bőségesen fedezve vannak és éppen ezért a pénzügyminiszterium szigorú rendeletet küldött az összes adóhivataloknak, hogy az állami

tisztviselők és nyugdíjasok illetményeit elsőjén pontosan fizessék ki.

Itt említjük meg, hogy az államvasutak vezérigazgatósága arra számít, hogy a takarékosági program keresztültivtele eredményeképpen az év végéig kétszázmillió lejes megtakarítást fog elérni. Ezt az összeget a vasutasok nyugdíjalapjához fogják csatolni.

A Jewish Agency szózata a világ zsidóságához

A zsidó néphez!

Komoly, sorsdöntően súlyos órákban össze gyűlve, amikor minden érzésünkkel és minden gondolatunkkal még jobban össze vagyunk kapcsolva Erec Jiszráéllal, mint valaha, első üzenetünk az Országunk és lakóinak szól. Meghajtuk magunkat a halottak előtt, akik elestek a mi megváltásunk felé vezető, annyi áldozattal telített uton. A mi legbensőbb részvétünk azok felé fordul, akik az elvakult rombolási düh által elvesztették mindazt, amit fáradságos évtizedek békés építőmunkájára teremtett. A jisivnak küldjük szívünk mélyéből, hálással és büszkén, a szimpátia és bátorítás testvéri üzenetét. A véres tragikum napjaiban testvéreink és nővéreink az önvédelem bátorságával, erős lélekkel és erkölcsi méltósággal töltötték be a nemzeti otthon pilléreinek nagy és felelősségteljes feladatát és ez soha el nem halványuló dicsőségük marad minden eljövendő nemzedék előtt.

A világ zsidósága elementáris szenvedélyességgel, az érzelmek és tettek egységében adta meg a választ. A fájdalom, az együttérzés és a felháborodás gigantikus hulláma száguldott végig a zsidó világon, amely milliószámra ragadott magával olyanokat is, akik egyébként nincsenek velünk összekapcsolódva.

Erec Jiszráél és a világ zsidóságának ez a válasza fenséges vigasztalás nekünk. Együttal azonban szent kötelességet is jelent számunkra. A mi művünk, amely az Országban élő ut-törőink hü kezében van és amelyet a zsidó nép szeretete és ereje támaszt alá, tovább halad. A brutális erőszak szét-

rombolhatta fáradságosan felépített értékeinket, megsemmisíthette drága emberi erőinket, — elégtételt és kárpótlást fogunk követelni értük, a káro-sult és hontalanná vált testvéreinknek segítségére lesünk, — de a munka tovább folyik. A nemzeti otthonért dolgozni, megállás nélkül, fokozott kész-séggel, megokozott energiával és kibővített célkitűzésekkel, — ez a mi mostani kötelességünk.

És ez a kötelesség világosan meg-mutatja a feladatunkat is: elő kell és elő fogjuk készíteni egy új, egy sok-kal erősebb bevándorlás útját. Sok-ezer chalu munkára és áldozatra ké-szen a galut országaiban csak az első hívásra vár és az Ország is várja őket. Nagyvonalu kolonizációs folyamatnak kell haladéktalanul megindulnia, amely lehetővé teszi a mezőgazdasági és ü-ltetvényes telepek megerősítését és hogy ezeket munkástelepekéssé erős gyürü-jével vegyük körül, amelyek a munká-sok ezreinek lehetőségét adjanak az ál-landó letelepedésre.

Ez az igazi segítség, amelyet ebben az órában a jisivnak adni akarunk és adnunk kell. Segítség újjáépítés által, megerősítése, bátorítása és biztosítása a zsidó munka, kolonizációs tevéken-ségünk gyors és gyökeres kiszélesítése és megszilárdítása által.

Segítség újjáépítés által! Ezzel a jel-mondattal fordulunk a zsidó néphez, el-sősorban mindazokhoz, akik Cion tá-borában vannak. Csak néhány hete, hogy Zürichben erős és lelkes hangu-latban megkötötték az Erec Jiszráélért dolgozók szövetségét, amely most a leg-komolyabb órában megpecsételését ki-ván együttes és a nagy felelősséghez méltó teljesítmények nyújtásával.

Segélyakció itt nem elégséges. Az ilyen kezdeményezéseket át kell vinni a Keren Haejsszod-munkába és a Keren Kajemet nagy Tischri-akciójába. Az újjáépítési és földszerzési alap képezi most és továbbra is a zsidó nemzeti otthon alappilléreit. Mindkét alap szá-mára haladéktalanul és a legnagyobb áldozatkészséggel kell rendelkezésre bocsátani azokat az összegeket, ame-lyeket az új munka megkövetel.

Nemcsak palesztinai testvéreink sze-me, hanem az egész világ tekintete van felénk irányítva. Erec Jiszráél előtt be kell bizonyítanunk, hogy milyen mé-lyen érezzük történelmi kapcsolatunkat vele, az ott élőkkel és az ország jövő-jével. A világnak pedig meg kell mu-tatnunk, miután a Népszövetség által a mandátumban ünnepélyesen lefektet-t jogainkhoz teljes egészükben ra-gaszkodunk, hogy ki is akarjuk hasz-nálni ezeket a jogokat egy történelmi méretű munka, a nemzeti újjászületés művének, a béke és emberi haladás érdekében.

London, 1929 szeptember 22.

Palesztina Zsidó Ügyvivősége nevében:

Chaim Weizmann Melchett
elnök. a Council elnöke.

Gyomorégést rögtön szüntet, gyomorfelekélyt rövid időn belül gyógyít, gyomorsavtúltengést elmarad, ha a bajok ellen a Cigalka Jódos Gyógyforrások hydrocarbonátos IstRán-vizét issza. Kérje mindenütt. Ismeétetőt küld a cigelka források románai vezérképiselete Ariniş (Egerhát) jud. Sălaj.

Stramer S.
Amerikából visszaérkezett társulata
október 2
szerdáiig
Désen
vendégszerepel a Városi Színházban
Csüörtökön
Besztercén

Szinehagyott bőrkabátokat, ruhákat, szintartóan fest és tisztít **Czink, Cluj**

Elmillió hazai bakterium

Imulhatatlan róla!

ABORU

irozó

tárában.

Csak november 15-én nyílik meg a parlamenti ülészak

București-Bukarest, október 1. A „Curentul” szerint a kormány legfőbb és legsürgősebb munkájának a köz-igazgatási reform és a minisztériumok reorganizálásáról szóló törvény életbe léptetését tekinti. Ép emiatt végleg elhatározták, hogy a parlamenti ülészak megnyitását november 15-re halasztják, hogy addig a két törvény végrehajtási utasítása akadálytalanul elkészüljön. A vonatkozó dekrétumot a miniszterelnök e hét folyamán fogja a régenstanács elé terjeszteni.

A törvényhozás első törvényjavaslatai között lesz a költségvetés módosítása, mert enélkül a minisztériumok reorganizálásáról szóló törvény nem léphet életbe. Csak ezután fogják kinevezni a kerületi igazgatókat és fog sor kerülni a kormány átalakítására. Az őszi ülészakban betervezik a bírói szervezeti törvény módosítását, továbbá több katonai, gazdasági és pénzügyi törvényjavaslatot is, valamint a főiskolai oktatás reformjavaslatát.

A munkanélküliség esetére szóló biztosítás javaslatát tárgyalja az ujonnan megnyílt német parlament

Berlin, október 1. A birodalmi gyűlés ma tartotta a szünet után első ülését. Loebé elnök betegsége miatt távolmaradt. A napirend egyetlen pontja a munkanélküliség esetére szóló biztosítási törvénytervezetnek letárgyalása volt. Stöcker kommunista a tervezetnek a napirendről levételét kívánta s kérte a kommunista javaslatok napirendre tüzését. Szóvá tette, hogy a birodalmi gyűlés épülete körül megerősített rendőri készenlét teljesít szolgálatot, mintha ostromállapot volna. A kommunista javaslatot a gyűlés többsége elvetette. Dietzel munkaügyi miniszter expozéja után Westarp a német nemzetiek részéről kritizálta a tervezet. Felszólalt még Graessmann szociáldemokrata és Rademacher német nemzeti párti. A vitát folytatják.

A keleti jóvátételi konferencián a bolgár és magyar delegátus ismertette a helyzetet

Páris, október 1. A keleti jóvátételi konferencia ülésén a bolgár kiküldött ismertette országga gazdasági és politikai helyzetét. Rámutatott azokra a pénzügyi kötelezettségekre, amelyeket a neuillyi békeszerződés és az 1926. évi külön szerződés Bulgáriára rótt s kijelentette, hogy e kötelezettségek túlmenően az ország jóvátételi fizetési kötelezettséget nem vállalhat. Pénzügyi vonatkozású fejtegetéseit a bolgár delegátus memorandumba foglalta össze és eljuttatta a konferencián résztvevő államok delegációinak.

Ma délután Korányi Frigyes báró Magyarország képviselőtében ismerteti a konferencia problémáival kapcsolatban a magyar kormány álláspontját.

A francia kamara gyarmatügyi bizottságában éles hangon támadták Snowdent

Páris, október 1. A kamara gyarmatügyi bizottságában Lebrun és Maginot miniszterek kritikát mondtak Snowden angol kincstári kancellár hágai magatartása felett. Maginot gyarmatügyi miniszter az angol pénzügyminiszter álláspontját helytelennek, fellépését nyersnek mondtotta s azt hangoztatta, hogy Franciaország nem várta volna ezt egy volt szövetségese kormányfő részéről. A gyarmatügyi miniszter a továbbiakban a rajnai harmadik zóna kiürítése ellen nyilatkozott. Kijelentette, hogy nincs egy véleményen Brianddal és a kormány azon miniszterével, akik Briand álláspontját helyeslik. A rajnai harmadik zóna kiürítése elé a közvélemény is aggodalommal tekint, mert elvárta volna, hogy a kormány a kiürítést nem kockáztatja meg, amíg a keleti határvonalon az összes erők el nem készülnek.

A Banca Nationala igazgatói tüntetőleg távolmaradtak Argetoianu bankjának avató ünnepségéről

Argetoianu még ma bejelenti kilépését a liberális pártból

București-Bukarest, október 1. Ma délelőtt avattak fel a Román Bankintézetet, — az új Nemzetközi Bank — helyiségeit. Argetoianu tartott ez alkalommal beszédet, köszönetet fejezve ki a külföldi bankoknak, amelyek az intézet megvalósításához hozzájárultak, majd rámutatott a nemzetközi tőke fontosságára, amikor a belföldön nincs elegendő tőke. Az alapító bankok nevében Herbert Guttmann igazgató beszélt.

Az „Ultima Ora” értesülése szerint

egyébként egyik igen nagy erdélyi bank belépne az új bank érdekközösségbe.

Nagy feltűnést keltett, hogy a bank megnyitásának alkalmából rendezett banketten a Banca Nationala igazgatói részére fentartott két hely üresen maradt. Ebből arra következtettek, hogy a Banca Nationala liberális koriferusai egyáltalán nem értenek egyet Argetoianu lépéseivel. Epen ezért bizonyosra veszik, hogy Argetoianu még ma bejelenti kilépését a liberális pártból.

Lindner bécsi professzor beszél az Uj Keletnek,

az amsterdami szemészeti világkongresszusról, a szemészet nemzetközi közti együttműködéséről és — osztrák kormányválságról

Cluj-Kolozsvár, október 1. (Az Uj Kelet tudósítójától). Kolozsvárnak érdekes vendége akadt a napokban. Itt járt dr. Karl Lindner bécsi egyetemi tanár, a bécsi szemészeti klinika igazgatója, aki egyike Európa legkiválóbb specialistáinak a brassói szász kultur-egyesületek meghívására résztvett abban az orvos továbbképző előadás-sorozatban, amelyet nagyhirű bécsi professzorok tartottak a brassói és nagy-szebeni orvosoknak. Kivülre Wagner-Jaureg, világhírű pszichiáter a paralizis gyógyításának Nobel-díj nyertes felfedezője és Eiselsberg professzor, a világhírű sebész is Brassóban jártak. Utóbbi Brassóban érte a Schober-kormány kinevezése, amelyben Eiselsberg ismeretesen a kultuszminiszteri tárcát tölti be. Bécsbe való visszautazásuk alkalmával Lindner professzor kiszállt Kolozsváron, ahol dr. Hamburg Józsefet látogatta meg. Hamburg dr. tanítványa volt a nagyhirű tudós, akihez már évek óta bensőséges barátság fűzi.

Alkalmunk volt Lindner professzorral hosszabb beszélgetést folytatni, amelyet az tett különösképpen aktuálissá, hogy Lindner dr. közvetlenül erdélyi utja előtt résztvett a szemorvosok amsterdami világkongresszusán. A bécsi professzor megjelenésében szinte kedélyesen egyszerű s modorában nyoma sincsen sem az egyetemi tanár ünnepélyes tartózkodásának, sem pedig a tudós szőgletességének. Szinte bohémnak lehetne mondani Lindner professzort, akinek kecskeszakállja, derűje és kedélyessége mögül a régi gemütlich Bécs mosolyog.

Tizenöt év izoláltsága után.

— Az az impresszióm, — mondja — hogy a tudományos élet sulypontja az angolszász országokba tevődött át. Bármi jó eredményeket is érjenek el azonban, — az orvos-iskola organikus valami, amit nem lehet máról holnapra az anyagi gazdagság és civilizáció eszközeivel megteremteni.

Elmondotta ezután Lindner professzor, hogy az amsterdami szemészeti világkongresszus folytatása volt szemészek együttműködésének, amelyet a világháború kitörése szakított meg és sorrendben az amsterdami kongresszus a világ szemészeinek tizenharmadik nemzetközi tanácskozása volt. Sok nehézséggel kellett a kongresszusra megküzdeni a nemzetközi együttműködés megszakadt szálainak helyrehozatalával kapcsolatban. A tizenöt éves izoláltság az egyes országokban igen sok eltéréshez vezetett az eljárások, eszközök és normák tekintetében. Mindenekelőtt megkísérelte a kongresszus a szemészeti mértékek, így például a tengely megjelölés egységesítését. Az egységes látáspróbák, a látótér egységes felrajzolása, egységes szemorvosi kiképzés voltak még azok

a problémák, amelyekkel az erre delegált bizottság foglalkozott s amelynek magam is tagja voltam. Ezeket a kérdéseket azonban nem sikerült maradéknélkül megoldani, mert minden kérdés bizonyos ellenzék ellenállásával találkozott. A Tabo rendszer, azaz a tengelymegjelölés egységesítését azonban sikerült elfogadtatni.

Harc a szem épségeért.

Lindner professzor a kongresszus legnagyobb eredményének a Gonin-féle operációt tartja a recharitya leválása ellen. Gonin már két éve folytatja kísérleteit és műteteit, tanulmányainak eredményét azonban most ismertette először a tudományos világgal és felfedezésének jelentősége igen nagy fontosságú, mert lehetővé teszi a recharityagyulladás gyógyítását, ami eddig nem volt lehetséges. Igen fontos ténykedése volt a kongresszusnak a trachoma elleni küzdelem nemzetközi megszervezése. A kongresszus hivatalos anyagát alkotta az a módszer, amely a szemoperációkról készített színes felvételek segítségével az oktatást a klinikákon lényegesen megkönnyíti s ugyanezt a célt szolgálja a kongresszuson bemutatott demonstrációs szemtűkör, amely nyolc hallgatónak egyidőben teszi lehetővé speciális szerkezet segítségével a beteg szem megvizsgálását.

Arra a kérdésre, hogy mit vár a szemgyógyítás tudományos fejlődésétől, kijelentette Lindner professzor, hogy a szemészetben a technikai eszközök által adott technikai lehetőségek nyitják meg az új experimentálás korszakát és ha ezeket a lehetőségeket maradéknélkül kihasználják a világ szemései, úgy a szemgyógyítás terén már a közeljövőben nagy eredményeket fog produkálni.

Kormányválság és a klinikák fejlődése.

Az újságírókról egyébként Lindner professzornak nincsenek a legkellelmesebb emlékei. A professzor az elmúlt évben Amerikában járt. A Rockefeller intézetben Naguchi japán egyetemi tanár bacillusával kísérleteztek, aki azt állította, hogy az általa bizonyos szembetegségek alkalmával kimutatott mikroba idézi elő a trachomat. Miután Lindner professzor előzőleg az ugynevezett Lindner-Provacek bacillus kapcsolatban mutatta ki a trachoma összes kritériumait a professzor Amerikába utazott, hogy a Rockefeller-intézet kísérleteit személyesen vizsgálja meg. A professzor megállapította, hogy a Naguchi-féle bacillus beoltott kócsák csimpánz trachomatól teljesen különbözõ szembetegségben szenved. Az amerikai lapok szenzációhajász riporterei megostromolták Lindnert, akinek nyilatkozataiból hajmeresztő cikkek s igensok kellemetlenség származott. Ezt

a bizalmatlanságot azonban sikerült eloszlatnunk és az osztrák politikai helyzetről érdeklődtünk, mire kijelenti a tudós professzor, hogy politikával soha nem foglalkozott és így nem tud tájékoztatni az ausztriai eseményekről. Ómaga ad personam igen örül Eiselsberg kollegája kinevezésének, mert az eddigi kormányok igen elhanyagolták a bécsi klinikákat, most azonban remélhető, hogy Eiselsberg támogatása a klinikák és az egyetemek fokozottabb fejlődését fogja lehetővé tenni.

Az Unió keleti és délkeleti partjain tovább dühöng a tornádó

Newyork, október 1. A tornádó az Egyesült Államok keleti és délkeleti partjain tovább dühöng. Több hajó a nyílt óceánon segélykérő jeleket adott le. Floridával a telefon- és táviróösszeköttetést még mindig nem sikerült helyreállítani s csak a szűkszávú szikratáviró jelentések-ből tudják a szomszédos államokban a tornádó folyton irányt változtató útjának újabb állomásait. A Mexikói öböl vize nyolc-tíz méteres hullámokat vet. A hajózás még az orkán által nem érintett területeken is teljesen lehetetlenné vált. Az öbölben aránylag csekélyszámu hajó sérült meg, mert a kikötőket a tornádó eddig elkerülte s a hajók legnagyobb többsége öt nap óta nem merészkedik az öböl vizeire.

Sikerült Opel mérnöknek rakéta repülőgépen a levegőbe emelkednie

Berlin, október 1. Majna-Frankfurt repülőterén ma Opel rakéta-repülőgépen két sikertelen próbálkozás után a harmadik próbálkozáskor gépével a levegőbe emelkedett. Opel gépe egyfedélű repülőgép, melynek törzse lövedékhez hasonló és kormány szerkezete a motornélküli repülőgéphez hasonlóan szabadon mozog. A repülőgép a startpálya indulási szánjáról repült fel, amikor a harmadik kísérletnél a rakétát bekapcsolták. Oránkinti sebességre nem volt nagyobb szabótvén kilométernél, de repülés közben is több rakétát robbantott Opel anélkül, hogy ez a gép stabilitásának ártott volna. Opel mindössze néhány percet repült s ez idő alatt a repülőteret körülrepülve, körülbelül tíz kilométer utat tett meg huszhetven méter magasságban. A gép ezután visszatért a starthelyre s csaknem meredek repüléssel ereszkedett földre. A kísérletet a napokban megismétlik.

Már

20.000

kötet magyar, német, román francia és angol

könyv között válogathatnak

„DANTE”

kölcsönkönyvtár olvasói.

az „Uj Kelet” előfizetői

ezen hatalmas kölcsönkönyvtári anyagot igénybe vehetik és a havi 60 lejes előfizetési díj helyett csupán 40 lejt kell fizetniük egy hónapra, amiért olvashatja a világirodalom leghíresebb íróinak műveit, a külföldi, vagy erdélyi könyvpiac legújabb szenzációit, a klasszikus irodalom legkiválóbb remekét. A könyvek korlátlanul cserélhetők. Nagy-Rómánia minden részére naponta postán továbbítjuk a kölcsönkönyveket 50 százalékkal redukált postai tarifa mellett.

Prospektus ingyen.

„Dante” kölcsönkönyvtár
Cluj Strada Jorga (Jócai-utca) 5. szám.

Hirdessen az Uj Keletben

Pose

Pos

Az ember felül fejét és mire felébr dergéséből, egy új v a vonat egész uton egyforma távirópöz resztül. Szimpla vá a mezők és az erdők az uniformisok, de ez ruhák egészen más bolumai.

Mikor a vonat ki keresztl nemet tá utas, milyen állomá de mire felébrd h már lengyelül lyuka jegyét és reggelre ben, a pomerániai denoiájában, a mai L ablakában. Ez a né lakói ezrével vándó szágba a lengyel ok helyét délről északt foglalták el, lényegé radt. Formailag pers át hatalmas eszeton len német felírás ser az utcákon. A ker sem hinné Posenról A lengyel cégtábla természetesen csak a nek maszlag, kisebb lehet ilyesmirel port a lengyel cégtáblák n kan a német kereske sárióra.

Kisebbsé és a tem

Egy eldugott apr akadtam az egyik p dakociójára. Elővettem gyezem a ceruzámat sel érdeklődni kezdte ségi összetételéről. N felett, néhány pillana göbe bámult, valószí számokat, amelyeket hiába lapjának hasábj mozdulattal a kalapj kérdezte, volna-e időm Időm is volt, ked indultunk ketten sz apró utocészkákon ker várdokra. [Lengyel fel örök között mentün Előttünk és mögöttü kat vittek keresztül villamos kocsi. Így más mellett, lassan széles kerítések és ür lyettük és egy mindi fordultunk a temető tek és német sírköv félóra hosszat, míg a újra kibuktunk a ház Barátságos kézfogá mástól és nem beszél nemzetiségi összetéte

Nyugat felől Pos Lengyelországnak. M csés ötlet volt kirak nyugati kapuból. A t lengyel nemzeti álla közti kiállítását Poser Kerek félesztendő öt monumentális kiállít

Tekintse m

Áram meglepően olcsók!

külön oszt

Szabó

nagga

TELEFONS

Legol

Posenben, Lengyelország kirakatában

— Az Uj Kelet kiküldött munkatársától —

Posen szeptember végén. Az ember felül a vonatra, lehajtja a fejét és mire felébred néhány óras szenderegéből, egy új világba érkezett, holott a vonat egész uton egyforma sineken és egyforma távirópóznák között futott keresztül. Szimpla vámformáltság az egész, a mezők és az erdők nem változnak, csak az uniformisok, de ezek a különböző egyruhák egészen más életformának a szimbólumai.

Mikor a vonat kifut Berlinből, órákon keresztül német táblákról tudja meg az utas, milyen állomások mögött halad el, de mire felébred hajnali szenderegéből már lengyelül lyukasztja ki a kalauz a jegyét és reggelre kiköt a vonat Posenben, a pomerániai lovagok egykori rezidenciájában, a mai Lengyelország kirakatablakájában. Ez a német város, amelynek lakói ezrével vándoroltak át Németországba a lengyel okkupáció előtt, akiknek helyét délről északra szivárgó lengyelek foglalták el, lényegében ma is német maradt. Formailag persze lengyelre festették át hatalmas esetvonásokkal. Nincs egyetlen német felírás sem a cégtáblákon, sem az utcákon. A keresztulutazó ember el sem hinné Posenről, hogy német város. A lengyel cégtábla és a lengyel plakát természetesen csak az angol globetrotternek maszlag, kisebbségi újságirónak nem lehet illyesmíről port hiúteni a szemébe, a lengyel cégtáblák mögött hamar rábukkan a német kereskedőre és a német vásárlóra.

Kisebbségi séta az utcákon és a temetőben

Egy eldugott apró sikátorban rá is akadtam az egyik poseni német lap redakciójára. Elővettem a noteszem, kihegyeztem a ceruzámat és néhány kérdéssel érdeklődni kezdtem a város nemzetiségi összetételéről. Német kollégám nem felelt. néhány pillanatig mereven a levegőbe bámult, valószínűleg unta a halott számokat, amelyeket annyiszor kiáltott el hiába lapjának hasábjain, azután hirtelen mozdulattal a kalapjáért nyúlt és megkérdezte, volna-e időm egy hosszú sétára? Időm is volt, kedvem is volt és megindultunk ketten szótlánul tekervényes apró utcácskákon keresztül a széles boulevardokra. [Lengyel felírások, lengyel rendőrök között mentünk órákon keresztül. Előttünk és mögöttünk lengyel feliratokat vittek keresztül-kasul a városban a villamos kocsi. Így megdöglöttünk egymás mellett, lassan elfogytak a házak, széles kerítések és üres telkek jöttek helyettük és egy mindig nyitott kapun befordultunk a temetőbe, német kőkeresztek és német sírkövek között sétáltunk félóra hosszat, míg a temető tulsó sarkán újra kibuktunk a házak között.]

Barátságos kézfogással váltunk el egymástól és nem beszéltnék többet a város nemzetiségi összetételéről.

„Franciául” beszél a poseni rendőr.

Nyugat felől Posen a kapuja a mai Lengyelországnak. Mindenképen szerencsés ötlet volt kirakatablakot csinálni a nyugati kapuból. A tízéves jubileumát élő lengyel nemzeti állam első nagy nemzetközi kiállítását Posenben rendezte meg. Kerek félszázötöd óta vannak nyitva a monumentális kiállítás kapui, azóta csak

nem fél Lengyelország bámulta végig a meglepően szép és impozáns anyagot, a különböző vasúti kedvezmények és a külföldi lengyel követségek propagandája tízezer száma verbuválta a külföldi látogatókat és egy halom nemzetközi egyesületet sikerült megnyerni arra, hogy kongresszusukat Posenben rendezzék meg. És mert Posen idegenforgalomra rendezkedett be, a lengyel nyelv nem elegendő, sem az állomáson, sem a kiállításon, sem az utcákon, sem a vendéglőben. Kiszegítő nyelvvél, — minthogy Posen és környéke német — természetesen a francia nyelvet vették a kiállítás tartamára. A poseni rendőr meg is tanult hat hónap alatt franciául annyit, hogy nagy igyekezettel valahogy kinyögi: a gauche... à droite, de ha nincs a közelben senki, suttogva, de szaporán németül folytatja a magyarázást. Minden vendéglőben francia étlap van, holott a pincérek állandóan elvették az ételek nevét.

A poseni pompás kirakat

Mindennek ellenére a poseni kiállítás meglepően szép. Sok-sok millió zlotyból pompás várost épített a lengyel kormány. A kiállítás számára ipar, mezőgazdaság, állami és társadalmi élet, a minisztériumok, a posta, a vasút, a monopóliumok munkája, az állami és magánvállalkozások, egy szóval az ország egész élete összesűrítve ott lüktet a kiállítási telepeken és pavilonokban, anyagban, munkában, gyártási módszerekben, beszédes statisztikákban és grafikonokban.

Nem lehet megtagadni az elismerést ettől a kiállítástól. Az épületek és parkok a modern architektúra remekébe készültek, briliáns technikával és az összes modern reklámötletet felhasználásával, csoportosították valóban szemléltetővé az óriási anyagot. Hatszázezer négyzetméteren apró villamosautók kötik össze a 32 kiállítási csoportot. Szisztematikus sorrendben következnek egymásután a kultúra, művészet, tudomány, ipar, mezőgazdaság, bank, biztosítás, kereskedelem, kisipar, sport, állami apparátusok, közigazgatás. A nehéz ipar pavillonjában csaknem valamennyi nagy gyár kiállította és hónapok óta üzemben tartja miniatűr üzemét. A monopól üzemek pavillonjában papírmáskák és filmen bányászák és dolgozzák fel a sötét, az épület másik sarkában a szemünk láttára készül barna dohánylevelekből a nem éppen izletes lengyel cigaretták és szivar. Két napig barangolhat az ember, alig ér végére a kiállításnak. Belekáprázik a szeme a látogatóknak még körül jár félig és egész kész repülőgépek között. Látja, hogyan készül a vagon, a lokomotív, milyen iskolában és mire tanítják a vasutast és az államvasut egész hálózata, technikai kereskedelmi és adminisztrációs apparátusa a zemei elé tárul.

A mezőgazdasági pavilonokban a látogatók előtt etetik és fejk a tehenet, paszterizálják a tejet és készítik a különböző tejtermékeket, amiket rögtön áruba is bocsátanak. Végig kísérelheti az ember a kenyér keletkezését a buza elvetésétől a pékműhelyekig, miközben bekukkanthat a földművelő ember házikójába és pompás színes táblákról olvashatja le a lengyel paraszt szociográfiai adatait. A sokszorosított ipar, nyomda- és litográfiai gépekkel újságokat és sokszínű képeslapokat készít. Cipőszíntől, malomgépeken keresztül ásványvizekig, mindennek a történelmét és gyártási folyamatát megkapja a néző. A sporttelepeken a lengyel testkultúra a racionális sportöltözetenek

és tornaeszközökön keresztül aktív sportmérkőzéseikig minden összezsúfoltt. Az egészségügyi pavilonokban nemcsak műlátszókat és statisztikákat mutogatnak, de ha kell, a mintagyakba valódi betegek kerülnek, a kiállítás rosszul lett látogatói közül.

Egy hónap a kiállításon, vagy egy hét az országban

Nyitott szemmel Lengyelország kuliszái mögött jár a látogató. „Egy hét a poseni kiállításon — hirdetik a prospektusok ezrei — felér egy több hónapos lengyelországi tanulmányuttal”. Mégis azt

hiszem, hogy a prospektusnak nincsen igaza. Fordítva inkább igaz lehet. Egy heti lengyelországi tanulmányút talán többet ér, mintha hónapokig tanulmányozza valaki a poseni kiállítást. Mert igaz, hogy a kiállításra összehordták az ország négy sarkának minden termékét és életének minden megnyilatkozását, ha pedig egyedül kóborol az ember az országban, egyenként kell összegyűjtse mind azt az impressziót, amit Posenben készen kap. De legalább kiderül, hogy a kuliszák közül melyik valódi és melyik készült papírmáséból.

Két napon keresztül néztem Lengyelország hatalmas és pompás kirakatablakát. Este tovább visz a vonat, hogy megmutassa: a nagyszerű kirakati portékákon túl mi rejtezik az üzlet mélyében és az idegen szemek előtt ritkán feltáruuló raktárakban? *Jámbor Ferenc.*

Két egymásba rohanó autó borzalmasan összeroncsolt egy bukaresti forgalmi rendőrt

A gázoló soffört azonnal letartóztatták és szégyen táblául kísérték végig a városon

București-Bukarest, október 1. (Az Uj Kelet tudósítójától). A hatóságok kétségbeesett intézkedései ellenére is, napról-napra nő a fővárosban az autóbalesetek száma. Tegnap ismét öt autószerencsétlenség történt a fővárosban, amelyek közül egy különösképpen tragikus kimenetelű volt. Délután négy órakor a külügyminisztérium felől irtózatos sebességgel rohanó végig a sosszén egy új típusú nagy Cadillac kocsit, Romeo Popescu repülőkapitány tulajdona. A tiszta új kocsi üres volt, a volánnál pedig Grigore Tutu soffört ült. A sosszé és a Mincu-utca kereszteződésnél Sandu Cristea forgalmi rendőr botjával jelt adott a fantasztikus sebességgel rohanó kocsinak, hogy álljon meg. Ez a jeladás azonban a forgalmi rendőr végzete volt. A nyolcvan kilométeres sebességgel rohanó autó a gyors fékezés kö-

vetkeztében megcsuszott és elkapta a szerencsétlen forgalmi rendőrt, akit magával taszított az út másik felére, ahol abban a pillanatban egy másik automobil jött szembe. A forgalmi rendőr a két kocsi közé került, amelyek a felismerhetetlenleg szétroncsolták testét és azonnali halálát okozták.

Azonnal kiszállt a helyszínére Nicoleanu tábornok-rendőrprefektus, Miloi prefekturai főtitkár, akik az első vizsgálatot tartották meg. Tutu soffört azonnal letartóztatták és két fegyveres őr között gyalog kísértették végig a sosszén és a Calea Victoriein keresztül egészen a rendőrprefekturáig. A sofförre elől és hátul kartontáblát aggattak ezzel a felirással: „sofneur”. A különös látvány a kiváncsi kisézők százait vonzotta a bűnös soffört köré.

Az illetőségi listába október 5-ig, a választási jegyzékbe október 25-ig lehet még jelentkezni

Cluj-Kolozsvár, október 1. (Az Uj Kelet tudósítójától). A községi választói névjegyzékek és illetőségi lajstromok körül még mindig nagy a tájékozatlanság. Az illetőségi összeírásokra csak most kezdenek tömegesebben jelentkezni. A jelentkezés módja az, hogy a katonai ügyosztály irodájában mindenki kap egy kérvényformulát, amelyet ott ki is töltenek. Semmiféle okmányt nem kell a kérvényhez mellékelni, csak a megfelelő rovatba be kell írni az állampolgársági bizonyítvány és a városi, vagy állami adónyugta számát. Az így kitöltött blankettát be kell adni az iktatóba, ahol számot adnak a kérvénynek. Azt, hogy az utólag így benyújtott kérvényekkel mi lesz, nem lehet tudni. Tény az, hogy eddig még egyetlen írásbeli jelentkezést sem vezettek be az illetőségi lajstromba, amely pedig alapul fog szolgálni a községi választói listákhoz.

A választói névjegyzékeket október 5-ikén, szombaton teszik ki közszemlére és október 25-ig maradnak kifüggesztve a városházán. Ezalatt a 20 nap alatt minden női és férfi választójogosult, aki bármilyen okból kimaradt, illetve nem szerepel a listákban, felebezéssel élhet, illetve írásban kérheti a lajstromba való felvételét, akár azért maradt ki, mert egyáltalán nem jelentkezett, akár mert visszautasították, vagy tévedésből kifelejtették. A zsidó női választójogosultak részére a fele-

Az igazságügyminiszter felfüggesztett több erdélyi közjegyzőt, akiket illegálisan neveztek ki

București-Bukarest, október 1. Az igazságügyminiszter hosszabb ideje foglalkozik az erdélyi közjegyzők ügyében beindított vizsgálattal. Hír szerint az igazságügyminisztérium azt a meggyőződést szerzte, hogy az előző rezsimnek több közjegyzőt illegálisan neveztek ki, másokat pedig olyan községekbe neveztek ki, ahol vagy egyáltalán nincs szükség közjegyzőre, vagy a már meglévők száma teljesen kielégítette az igényeket. A vizsgálat eredményeképpen az igazságügyminiszter több erdélyi közjegyző felfüggesztését határozta el.

ban sikerült el-
ak politikai hely-
re kijelenti a tu-
politikával soha
gy nem tud tá-
eményekről.
igen örül Eisels-
zésének, mert az
en elhanyagolták
nost azonban re-
erg támogatása a
mek fokozottabb
vé tenni.

és délkeleti törög a tornádó

A tornádó az
és délkeleti part-
bb hajó a nyílt
ket adott le. Flo-
ávirósszekötést
ált helyreállítani s
átviró jelentések-
los államokban a
változtató utjának
lexikói öből vize
mokat vet. A ha-
tal nem érintett
lehetetlenné vált.
esekéyszámú hajó
kötöket a tornádó
hajók legnagyobb
m merészkedik az

nőknek rakéta vegöbe emel-

Majna-Frankfurt
rakéta-repülőgépen
zás után a harma-
pével a levegőbe
egyfedelű repülő-
védékhez hasonló
motornélküli re-
szabados mozog,
ya indulási szánya-
a harmadik kísér-
csolták. Oránkinti
gyobb százötven ki-
s közben is több
el anélkül, hogy ez
rtott volna. Opel
ett repült s ez idő
rülrepülve, körül-
t tett meg husz-
b. A gép ezután
s csaknem mere-
ett földre. A ki-
egisméltik.

r 00

r, német,
a és angol
ogathatnak

TE

r olvasói.

előfizetői

könyvtári anya-
a havi 60 lejes
csupán 40 lejt
pra, amiért ol-
leghíresebb író-
gy erdélyi könyv-
it, a klasszikus
nekeit. A köny-
etők. Nagy-Ro-
naponta postán
nyveket 50 szá-
tarifa mellett.

ingyen.

nkönyvtár
-utca) 5. szám.

Keletben

Tekintse meg!

Áralm meglepően olcsók!

Szőnyeg
Függöny
Bútor szövet
Hencser takaró
Agygarn tura
Mocett stb.

külön osztályomat!

Szabó Jenő

nagyáruháza

TELEFONSZÁM 4-79

Anton Rosenzweig Cluj

ספרים ואור מלימים נראסה אנדרלון

Héber könyvek és tallészek

nagykereskedése. — Gyár. árak!

Legolcsóbban fest, és tisztít Unió Cluj vidéki gyűjtők kerestetnek magas jutalék mellett.

HIREK

az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámber Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő Str. 11 Junie 12
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A zsidóság válasza

A világ zsidósága tettekkel válaszol az arab hordáknak a jisiv ellen intézett véres támadásaira. A „Hilfe durch Aufbau” gondolatában konkrétizálódik a galut egész zsidóságának az akarása, hogy minden eddiginél nagyobb lendülettel induljon meg az építési munkája Palesztinában. A galut zsidósága így válaszol a támadásokra: és minden fa, amelyet elültettünk, minden talpalattnyi tér, amelyet meghódítottunk a hódítás békés eszközeivel, közelebb visz a zsidó nemzeti ideálok megvalósításához. Erdélyi zsidósága megértette az idők imperatívuszát. Kolozsváron különösen a szervezetek. — Neuberger Zsigmondné vezetése alatt álló zsidó Nőegylet, az ifjúsági blokk és a VIZO nagy adományozásokkal bővítették azt az erdőt, amelyet az erdélyi zsidók filléreiből emelt Palesztinában a zsidó építő munka.

A Keren Kajemet erdélyrészi irodájához az elmúlt héten a következő újabb adományok folytak be:

Cluj: Fischer Lipót 2 fa. 500.—
Jámber Ferenc 1 fa. 250.—
Wizo Cluj 20 fa. 3000.— Nőegylet.
Cluj 5 fa. 1250.— Wizo gyűjtése:
Gottlieb József 2 fa. 500.— Blum Farkas 1000.— Dr. Kertész Jenő 2 fa. 500.— Boskovics József 1 fa. 250.— Dr. Jakobi Emil 60.—
Feuerstein Lőrincz 1 fa. 250.—
Ifjúsági blokk 15 fa. 3750.— lej.
Oradea: Rippner Farkas 8 fa. 2000.—
Bandul de câmp.: Dr. Kaunitz Oszkár 2 fa. 500.—

Timisoara: Fischer Imre 1 fa. 250.—
Sânmihai de Câmp.: Dr. Weisz Ignác 4 fa. 1000.—

Odorheiu: Sámson Andor 1 fa. 250.—
Cehul Silvaniei: Dr. Kertész Sámuel 1 fa. 250.—

Jibou: Fülöp Izidor gyűjtése 660.—
Cluj: Ceiré Mizrachí Bné Akiba csoportja és sómerek gyűjtése tiltakozó gyűlésen 1029.— lej.

összesen: 18.349.— lej.

Mozgalom indult az ortodox központi iroda újjászervezése iránt. Medgyesről jelentik: A medgyesi ortodox zsidó hitközség tegnap tartotta évi közgyűlését, amelyen a következő évi költségvetést tárgyalták meg. Czitrom Benjámin elnök kérte, hogy a hitközség szavazza meg az évi hozzájárulást a besztercei Központi irodának. Ezzel szemben indítvány tétetett, hogy ezt a hozzájárulást csak abban az esetben szavazzák meg, ha a központi iroda elnökségét hat hónapon belül újra választják s ebből a célból az ortodox nagygyűlést ezen időn belül összehívják. Az indítványt a közgyűlés egyhangúlag elfogadta és kimondotta, hogy korlevelet intéz az összes erdélyi hitközségekhez, amelyben hasonló eljárásra hívja fel őket.

Az amszterdami rádióállomás egy Mussolinét gyalázó atheista előadás közvetítését megszakította. A holland rádióállomások tegnap egy atheista előadást közvetítettek. Az előadó hamarosan letért az elméleti fejtegetések útjáról, s támadta Mussolinét és a fasizmust. A hatóságok emiatt intézkedtek a rádió leadóállomásoknál, hogy az elektromos áramot az adóberendezéseknél azonnal kikapcsolják ki és a közvetítést szüntessék be. Az atheista előadást így az előadó nem fejezhette be.

* **Köszönetnyilvánítás.** Felejthetetlen férjem elhunytával mindenfélő nyilvánult öszinte részvétet köszönjük. Neumann Mórné és fiai.

Bezárult a poseni világiállítás. Varsóból jelentik: A miniszterelnök és a kormány tagjainak jelenlétében tegnap bezárult a poseni világiállítás, amelyet májusi megnyitásától kezdve összesen mintegy ötmillió ember látogatott meg. A világiállítás ideje alatt volt Posenben százhusz kongresszus. Látogatást tett a világiállításra száznyolcvan külföldi tanulmányi csoport és husz hivatalos külföldi küldöttség. A kormány tagjai elismerésüket nyilvánították a kiállítás gyors megszervezése és megvalósítása felett.

— **Megalakult az első erdélyi Brith Trumpeldor.** Désről jelentik: A legutóbbi palesztinai szomorú események viszhangja képen Erdély zsidó ifjúsága elhatározta a Brith Trumpeldorok felállítását. A Brith Trumpeldort a revizionisták alakították és annak legfőbb irányítói: Jabotinszky Vladimir és Meil Groszmann (London), továbbá Petrosz ezredes (London), aki a világháborúban parancsnoka volt a palesztinai zsidó légiónak. Az új közület célja az intenzív testi nevelés, a héber nyelv istápolása és a cionista munkára való nevelés. Az első erdélyi Brith Trumpeldor (Bukovinában és Beszarábiában tiz, a Regátban négy már működik) Désen alakult meg. Eddig harminchat férfi tagja van a szövetségnek, amelynek vezetője Feuerstein Kálmán. Az elnökségben helyet foglalnak Jonás Elemér, Noé Andor, Klein Armand, Klein Ferenc és Weinberger Ernő.

— **Megmentették a villamos széknek.** Newyorkból jelentik: A Sing-Sing fegyházban kivégzése előtt pár nappal súlyosan megbetegedett egy kétszeres rablógylósságért elítélt gonosztevő. Súlyos vakbélműtét végeztek rajta, amiből szerencsésen felgyógyult. Felgyógyulása után két nappal aztán kivégezték.

— **Megalakult a Zsidó Választási Blokk dési tagozata.** Désről jelentik: Vasárnap este a dési zsidóság élénk részvétele mellett alakult meg a zsidó iskola egyik nagytermében a Zsidó Választási Blokk dési tagozata. A gyűlésen megjelentek az összes pártmunkások képviselői és az összes szonokok meghallgatása után megválasztották a Blokk vezetőségét. A választást megelőzően határozatilag mondták ki, hogy a zsidó választások egyetemét a blokk képviseli és ez jogosult felvenni a különböző nem zsidó pártokkal az érintkezést. A blokk elnöke lett: Weinberger Samu. Tagjai: Rosenzweig Jakab, dr. Bär Emanuel, Rosenzweig M. Jehuda, Steinberger Mózes, Hirsch Dávid és Feuerstein Kálmán. Hölgy ügyészek: dr. Bär Emánuelné, dr. Weinberger Marnóné és Weinberger Samuné. Ügyészek: Dr. Havas Jenő és dr. Lázár Lajos. A választási blokk titkára: Singer Zoltán.

— **Tehervonat és gyorsvonat karambolja Mainzban.** Berlinből jelentik: Mainz pályaudvarának vasuti bejáratjánál délután három órakor egy menetrendszerű gyorsvonat beleszaladt egy tehervonatba. A két mozdony kisklótt és súlyosan megrongálódott, két kocsi összetört. Három vasutas és két utas súlyosan, többen könnyebben megsebesültek.

— **Egy müncheni igazgató megmérgezte titkárját.** Münchenből jelentik: A müncheni rendőrség letartóztatta a München Gladbach intézetének igazgatóját, Nierling WALTERT. Az igazgató szobájában ugyanis holtan találták meg 21 éves titkárját. A rendőrség Nierlinget ugyanis azzal gyanúsítja, hogy megmérgezte a fiatal leányt. A gyanút megerősítette az a tény, hogy az igazgató letartóztatása után szökést kísérelt meg.

— **Franciaország válsági statisztikája.** Párisból jelentik: Franciaország népesedési statisztikája 1929 első nyolc hónapjában a következő: házasság 98.050, válás 49.970, elveszületett gyermekek száma 185.398, halvaszületések száma 7176, halálozás 175.982, a népesség szaporodása mindössze 9416 volt. 1928 első hónapjában 22.001 volt a szaporodás.

— **Rablógylósságot követett el egy amerikai gyermek.** Newyorkból jelentik: Sioux Look-Out ontariói város lakóit megdöbbentő gyermek-gylósság tartja izgalomban. Homer Kema 9 éves fiúcskát átlőtt fejével halva találták. A rendőrség rövidesen megállapította, hogy a gylósságot Kema játszótársa, Thomas Tremblay tízéves fiúcska követte el. A két gyermek valami lopott pénz miatt összeszólalkozott s a vita hevében Thomas Tremblay agyonlőtte pajtását. A fiatal gylóssos letartóztatták.

* **Öngylósságot követett el felesége és kilenc gyermeke szemelátárára.** hogy érelmeszedése ellen nem használta a még minden esetben bevált Cigelkai jód tartalmú Lajos gyógyvizet. Ismertetőt bárkinek ingyen küld a Cigelkai jódos gyógyforrások romániai vezérképviselője Arinisz (Egerhát) jud. Sălaj.

— **A szovjet megkezdte diplomáciai tárgyalásait a Vatikánnal.** Rómából jelentik: Megkezdtek tárgyalásait Berlinben a Vatikán és a szovjet kiküldöttéi. A tárgyalások a diplomáciai viszony felvételére vonatkoznak. A Vatikánt a berlini pápai nunciusz, a szovjetet Kresztinszky berlini szovjet követ képviseli. A Tevere című lap szerint a tanácskozások eddig még nem vezettek eredményre. A szovjet-kormány álláspontja a lap szerint az, hogy a katolikus hívőknek saját maguknak kell gondoskodniuk papjaik és egyházközségeik fenntartásáról. A szovjet nem tűri meg a katolikus jóléti intézményeket és felekezeti iskolákat, valamint a templomon kívüli egyházi propagandát. A Tevere szerint a Vatikán mindent megtesz, hogy megegyezés jöjjön létre és hogy vége szakadjon Oroszországban a katolikus hívők üldözésének.

* **Értesítés.** Az Erzsébet gőz- és kádfürdő igazgatósága értesíti a n. é. közönséget, hogy a zsidó ünnepek előtti való egész napon, ugyszintén minden pénteken a gőzfürdő egész nap csak 15 lej. A volt női rituális fürdő Roshasanak és Jomkippur előtti napon a zsidó női közönségnek rendelkezésre fog állani egész nap és csak 15 lej.

* **Orvosi hír.** Dr. Surányi József orvosi rendelőjét Medgyesén Farkas-uca 17. szám alatt megnyitotta.

— **A Korunk októberi száma.** A Dienes László és Gaál Gábor szerkesztésében megjelenő Korunk októberi számának negyven különböző tanulmányából, cikkekből és szépirodalmi tartalmából a következőket emeljük ki: Méray Pál: Young tervezet és a készülő új világháború. Frigyes Sándor: Pszichotechnika és racionalizálás. Mándy Teréz: Embergazdaság és embervédelem. Komlós Aladár: Még egyszer az Ady revízió. Dienes László: A politikai színház. Fábry Zoltán: Kálvinista anachronizmus. Gró Lajos: Wallace, az író, nagyiparos. Hágy Gyula: Imusok hullása. Mária Béla: Az olasz paradicsom, stb. stb. Szépirodalmi részében Nikolaj Ogynev novellája s egy magyar nyelven idáig még meg nem szólt flamand író, Stijn Streuvels háborus írása foglalnak helyet. A gazdag Kulturkrónika, Szemle, Disputa és Folyóirat szemle számos cikkben szól hozzá napjaink magyar és európai szellemi eseményeihez. A Korunk előfizetési ára egész évre 860, félévre 460, negyedévre 250 lej. Mutatványszámot ingyen küld a Korunk kiadóhivatala Cluj, Strada Regală 16.

PÁLYÁZAT

A carei-i orth. izr. elemi iskola részére kerestetik kifogástalan tanerő mielőbbi belépésre. Előnyben részesítnek, akik már működtek nyilvános iskoláknál. Ajánlatok bizonyítványokkal felszerelve Spiegel Mór elnök címére küldendők. 2461.

Zsidótárgyu könyvek:

1. Kiss József: Legendák a nagyapámról — 40	25. Paneth M.: Utazásom a szentföldön — 7
2. Herzl Tivadar: Ős-Uj hon — 140	26. Dr. Blank: Mit akar a cionizmus 5
3. Bettauer: Nagyváros zsidók nélkül — 136	27. Majrovits: Tóra és a cionizmus 10
4. Benoit: A táncosnő — 136	28. Giszkalai János: A titok — 15
5. Hatvany Lajos: Urak és emberek I-II. — 442	29. „ „ Támár — 50
6. Feuchtwanger: A herceg és zsidója (ezelőtt 280) most — 140	30. Sokolow: Uj zsidó — 15
7. Sass Irén: Énekek éneke — 102	31. Kacér: Golem ember akar lenni 15
8. Földi Mihály: Halasi Hirsch fitu 272	32. Ognev: És a meggörnyedt kiegyenesedik — 25
9. Marois: Disralli — 264	33. Mendale M. Sfurim: Sánta Fiske 50
10. Lacratella: Silbermann — 40	34. Fényes Samu: Jidli első változása 35
11. Ben Ami: Uj Palesztina — 50	35. Zengő hárfá (verseskönyv) — 20
12. Heine: Bacharachí rabbi — 50	36. Dániel könyvének magyar fordítása — 30
13. Herzl: Zsidó állam — 30	37. Bíró Lajos: A zsidók utja — 50
14. Kabalisták és csodatevők — 20	38. Godtto: Zsidó reneszánsz — 20
15. Oszkár bácsi legzebb zsidó meséi 30	39. Dr. Krausz: A zsidó Palesztina 4 évezreden keresztül — 12
16. Sass Irén: Kol Nidré — 30	40. Lehmann: Egy széderest Madridban — 15
17. Mezey F.: Rajzok a magyar zsidó életből — 75	41. Katona M. Történetek példázatok a talmudból — 20
18. Philo: Mózes élete — 125	42. Székely Béla: Szedzserrn — 20
19. Gábor I.: Manvello élete — 75	43. Sombart Werner: A zsidók jövője 40
20. Dr. Marton Ernő: A zsidó nemzet erdélyben — 12	44. Frigyes: A zsidók természetrajza 25
21. Gorelák: Cion és a golusz — 15	45. Chanuka könyv — 30
22. Goldschmidt: Egy zsidósors — 140 ktve. 150	46. Purimkönyv — 30
23. Sch. Alejchem: Leégett nemesek 20 ktve. 30	47. Graetz: A zsidó törzs megifjodása 10
24. Nachum Goldmann: A zsidó nemzet követelése — 8	48. A talmud könyvei I-II-III — 40

Megrendelhetők az Uj Kelet könyvsztályában 100 lejen aluli rendelésnél csakis az összeg előzetes beküldése mellett. 200 lejen feletti rendelésnél bérmentes szállítás. Vágják ki és küldjék be:

T. Uj Kelet könyvsztálya, Cluj

Kérem a címemre megküldeni a zsidótárgyu könyvek következő számait

(a vételárát beküldtm. — utánvétellel)

Név:

Cím:

Színház

Stramer Salarsen. Désről jelentik: Besztercei színházban az a kezelt Stramer társulat. Az első előadás. Im Nomen fűn óriási siker mellett tapolt a Stramer tató tetszésnyilvánításokkal. Többi művészeknek egy humoros operát, wie kriechst du? egyik kacagásból tűnő színtársulatot szani Désen, amely adni az „Aranykatonát”, a „Die heutige M.” Szerdán „Das Ohn” bot játszó. A színházon Besztercei.

A MAGYAR SZÍNHÁZ Szombattól kezdve kezdete fél 9. Szerda este félkilenc (Operette-újdon 8. szám. A Színház este félkilenc szony. (3-adszor. B. Sorozatszám. Péntek este félkilenc (4-edeszer. Na Sorozatszám 45. Szombat este félkilenc (Bérlétszám. 8. Vasárnap d. e. 11. KOZI BOX-M Cluj.

Vasárnap d. u. fél 3. (Operette-előadás. gyek ára: 50, 4. Sorozatszám 47. Vasárnap d. u. fél 3. (Operette-revü. szám 48.) Vasárnap este 9-kor: (6-adszor. Bérlétszám. Hétfő este félkilenc (7-edeszer. Bérlétszám 50.) Kedd este félkilenc (8-adszor. Bérlétszám 51.)

A MAGYAR MOZI-M Szombattól, szepeten előadások kezdetén Szombattól kezdve kor és félhet ór.

Szerdán d. u. 3-kor (Élőten asszony és haju (Clara Bow) árak: 30, 20, 10. Csütörtökön d. u. 3-kor (Élőten asszony és haju (Clara Bow) árak: 30, 20, 10. Pénteken d. u. 3-kor (Élőten asszony és haju (Clara Bow) árak: 30, 20, 10. Szombaton d. u. 3-kor (Élőten asszony és haju (Clara Bow) árak: 30, 20, 10. Vasárnap d. u. 3-kor (Élőten asszony és haju (Clara Bow) árak: 30, 20, 10.

CORSO-FILMSZÍNHÁZ Szerda fél 5, 7 és 9. Monte Cristo. A génya után. Teliban és rendezést előadssok. Főszerever, Joán Agelo, hárd, Göetzke. Csütörtök 5, 7 és 9. világfilm. Joe M. zésében. Főszerever, Betty Ama.

Színház—Művészet

Stramer Salamon színtársulata Dé-sen. Désről jelentik: Szombat este mutatkozott be az amerikai utjáról visszaérkezett Stramer társulat Dé-s városi színházába. Az első este egy jiddis életképet „Im Nomen fun Gott“ mutatták be óriási siker mellett. A telt ház percekig tapsolt a Stramer házaspárnak, de a tün-tető tetszésnyilvánításokból kijutott a többi művészeknek is. A második este egy humoros operettet játszottak „Moise wie kriechst du“, amikor a közönség egyik kacagásból a másikba esett. A kitűnő színtársulat még két este fog ját-szani Dé-sen, amelyek során elő fogják adni az „Aranykatona“ című operettét és a „Die heutige Mädlach“ című életképet. Szerdán „Das Chupe Klein“ című darabot játszik. A színtársulat Désről csütör-tőknön Besztercére fog menni. (S. z.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA:
Szombattól kezdve a színházi előadások kezdete fél 9-kor.
Szerda este félkilencor: Szólik az asszony. (Operette-ujdonosság 2-odszor. Napi bérlet 8. szám. A. Sorozatszám 43.)
Csütörtök este félkilencor: Szólik az asszony. (8-adszor. Napi bérlet 8. szám. B. Sorozatszám 44.)
Péntek este félkilencor: Szólik az asszony (4-edszor. Napi bérlet 8. szám. C. Sorozatszám 45.)
Szombat este félkilencor: Szólik az asszony. (Bérlétszűnet. Sorozatszám 46.)
Vasárnap d. e. 11 órakor: NEMZET-KÖZI BOX-MÉRKÖZÉS Budapest-Cluj.
Vasárnap d. u. fél 3-kor: Csókos asszony. (Operette-előadás mozi-helyárrakkal. Jegyek ára: 50, 40, 30, 20 és 10 lej Sorozatszám 47.)
Vasárnap d. u. fél 6-kor: Miss Amerika. (Operette-revü 14 képen. Sorozat-szám 48.)
Vasárnap este 9-kor: Szólik az asszony. (6-adszor. Bérlétszűnet. Sorozatszám 49.)
Hétfő este félkilencor: Szólik az asszony. (7-edszor. Bérlétszűnetben. Sorozat-szám 50.)
Kedd este félkilencor: Szólik az asszony. (8-adszor. Bérlétszűnetben. Sorozat-szám 51.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MŰSORA:
Szombattól, szeptember 28-tól kezdve az előadások kezdetének ideje megváltozik. Szombattól kezdve az előadások 3 óra-kor és félhat óraor kezdődnek.
Szerdán d. u. 3-kor és fél 6-kor: I. Szep-lőten asszony (Pola Negri). II. Vereshaju (Clara Bow). Kettős műsor. Hely-árak: 30, 20, 10 lej.)
Csütörtökön d. u. 3-kor és fél 6-kor: I. Az őserdő lánya. (8 felvonásos színmű. Főszereplők: Clara Bow és Clive Brook. II. A sztambuli tolvaj. Amerikai vig-játék 8 felvonásban. III. Pótképek. Kettős műsor. Kezdeté 3 és fél 6 óra-kor. Helyárak: 30, 20, 10 lej.)
Pénteken d. u. 3-kor és fél 6-kor: I. Az őserdő lánya. (8 felvonásos színmű. Főszereplők: Clara Bow és Clive Brook. II. A sztambuli tolvaj. Amerikai vig-játék 8 felvonásban. III. Pótképek. Kettős műsor. Kezdeté 3-kor és fél 6-kor. Helyárak: 30, 20, 10 lej.)
Szombaton d. u. 3-kor és fél 6-kor: I. Az őserdő lánya. (8 felvonásos színmű. Főszereplők: Clara Bow és Clive Brook. II. A sztambuli tolvaj. Amerikai vig-játék 8 felvonásban. III. Pótképek. Kettős műsor. Kezdeté 3-kor és fél 6-kor. Helyárak: 30, 20, 10 lej.)

CORSO-FILMSZÍNHÁZ MŰSORA:
Szerda fél 5, 7 és fél 10 órakor. Grof Monte Cristo. A Dumas világhírű regé-ye után. Teljesen új feldolgozás-ban és rendezésben. Két és félórás előadások. Főszereplők: Lili Drago-ver, Joán Agelo, Mari Glory és Bern-hárd Göetzke.
Csütörtök 5, 7 és 9 órakor Az Asphalt világhírű film. Joe May csodálatos rendezésében. Főszereplők: Gustáv Fröh-lich, Betty Aman és Hans Adalbert Schlettow. Előjáték a legújabb Ufa világhírű.

Schlettow. Előjáték a legújabb Ufa világhírű.
Péntek 5, 7 és 9 órakor Az Asphalt világhírű film. Joe May csodálatos rendezésében. Főszereplők: Gustáv Fröh-lich, Betty Aman és Hans Adalbert Schlettow. Előjáték a legújabb Ufa világhírű.

Szombat 5, 7 és 9 órakor Az Asphalt világhírű film. Joe May csodálatos rendezésében. Főszereplők: Gustáv Fröh-lich, Betty Aman és Hans Adalbert Schlettow. Előjáték a legújabb Ufa világhírű.

SELECT-MOZGÓ:

Szerda, október 2. DIANA, mélyen megható dráma, Napoleon idejéből, főszerepben: Olga Tschedchowa és Adalbert von Schlettow.
Csütörtök, október 3. DIANA utoljára mélyen megható dráma, Napoleon idejéből, főszerepben: Olga Tschedchowa és Adalbert von Schlettow.
Péntek, szenzációs premier Marokkoi Asszony-rabló izgalmas dráma, főszerepben: Wladimir Gaidarow és Dolly Davis.
Szombat, október 5. Marokkoi Asszony-rabló izgalmas dráma, főszerepben: Wladimir Gaidarow és Dolly Davis.
Vasárnap, október 6. Utoljára Marokkoi Asszony-rabló izgalmas dráma, főszerepben: Wladimir Gaidarow és Dolly Davis.

URANIA-MOZGÓ:

Szerda, október 2. Szenzációs premier 3000 méter a föld felett. Izgalmas bűnügyi dráma, gyönyörű repülő felvételekkel. Főszerepben Al Wilson.
Csütörtök, október 3. 3000 méter a föld felett. Izgalmas bűnügyi dráma, gyönyörű repülő felvételekkel. Főszerepben Al Wilson.
Péntek, október 4. Közkívánatra Wolga-Wolga Stenka Razin csodálatos ka-

landja filmen. Főszerepben: Adalbert v. Schlettow és Marion Dawies.
Szombat, október 5. Wolga... Wolga Stenka Razin csodálatos kalandja filmen Főszerepben: Adalbert v. Schlettow és Marion Dawies.
Vasárnap, Utoljára Wolga... Wolga Stenka Razin csodálatos kalandja filmen Főszerepben: Adalbert v. Schlettow és Marion Dawies.

A színházi iroda közleményei:

Minden este „Szólik az asszony!“
Minden elképzelhető sikert felülmúlt, a legvérmesebb reményeket is tulszárnyalta a „Szólik az asszony“ sikere. A tapsok-nak, ujjrésznek vége, hossza nem volt. A legvénebb színházi rókkák sem emlé-keznek olyan extázisra, a minő tegnap a közönségen urrá lett. Évtizedek óta nem volt Kolozsvárott új operettnek olyan sikere, aminőt tegnap este „Szólik az asszony“ aratott. A „Szólik az asszony“ ennek a hétnek minden estéjén és a jövő hét első felében is minden este színre-kerül a premiére diadalmas szereposztá-sában. A nagy érdeklődésre való tekin-tettel jegyekről tanácsos jóelőre gondos-kodni.

Ma még Pola Negri, Clara Bow, Beregi Oszkár, holnaptól kezdve pedig: Az őserdő leánya és Sztambuli tolvaj a Magyar Színház moziban.
Ma utoljára látható a Magyar Színház-ban a „Szeplőtelen asszony“ Pola Negri-vel. Beregi Oszkár és a „Vereshaju“ Cla-ara Bow briliáns alakításával. Holnaptól kezdve új ragyogó kettős műsora lesz a Magyar Színház mozinak. „Az őserdő leánya“, 8 felvonásos színmű Clara Bow és Clive Brookkal és a „Sztambuli tolvaj“ című 8 felvonásos vígjáték. Elő-adások mindennap 3-kor és félhat óraor. Helyárak 30, 20 és 10 lej.

Közgazdaság

Kedvező eredménnyel biztatnak a ga-bonakampány finanszírozására irányuló tárgyalások

Bucuresti-Bukarest, okt. 1. — Lu-goșeanu miniszterelnökségi államtitkár tegnap Párisból, ahol a mezőgazdasági hitelintézet kérdésében folytatott tárgyalásokat, visszautazott Bukarestbe. Értésülésünk szerint Raggard, a Francia Jelzáloghitel-intézet alkormányzója néhány nap mulva Bukarestbe jön, ahol a mezőgazdasági hitel ügyében mint a külföldi konzorcium képviselője fogja a tárgyalásokat folytatni. Másrésztől megerősítik a hírt, hogy a holland pénzügyminiszter által a termés finanszírozására vonatkozólag Há-

gában megindított tárgyalások teljes sikerrel biztatnak. A hollandok elállottak attól a követeléstől, hogy a szövetkezeteknek nyújtandó gabonakölcsönt a nagyban-kok garantálják és így a megegyezés-nek nincs már tulságos akadály. Egyébként a Blair-csoport is hajlan-dónak mutatkozik a gabona finanszi-rozásában résztvenni. Minden remény megvan ahhoz, hogy ezek a folyamatban levő tárgyalások kedvező eredményekkel fognak vég-ződni és az ország gazdasági életének szánálához megfelelő mértékben hoz-zá fognak járulni.

A CFR ezután nem szállít kedvez-ményes tarifával szeszesitalokat. Buka-restből jelentik. — A CFR vezérigazga-tósága rendeletet bocsátott ki, mely sze-rint a nemzetközi személy- és gyors-vonatokra előre lehet jegyet és helyet biztosítani az utasoknak az állam-vasutak központi irodájánál. A jegyelő-jegyzés olyan formában fog megtör-ténni, mint a Rapidon történik. I. oszt. 60, II. oszt. 40, lej illeték fejében. Ezzel egyidejűleg bejelenti a CFR vezérigazgatósága, hogy a mai nappal megszüntette a Brassó-Bukarest kö-zött közlekedő Carpati Pullmann-vonat közlekedését. — A teheráruforgalom-ban pedig a vasuti vezérigazgatóság a szeszesitalok szállítására adott kedvezményeket október elsejei hatállyal beszünteti.

tisztviselői pályája alatt a közönség be-csülését mindenütt kiérdemelte, e hó 7-én foglalja el állását.

Ujabb árlejtést irtak ki a vasutasok tüzfijára. A vasutasok tüzfijának kér-dése még mindig vajudó állapotban van A fakereskedők a szállítási felhívás u-tán kartellbe tömörültek és az árlej-tésen olyan árajánlatot adtak be, amit a CFR tüzfijabeszerező bizottsága nem fogadhatott el és ujabb árlejtést irt ki.

Magyarországon stabilizálták az idegen valuták átszámítási kulcsát. Bu-dapestről jelentik: A pénzügyminiszter ma megjelent rendelete közli az idegen államok pénzmeiben megállapított ér-tékek pengő értékben történő átszámítá-si kulcsát. Eszerint a lej 3.36, a b. ka-resti deviza pedig 3.38-as árfolyamon értékelendő. Az átszámítás ezentul nem függ a napi árfolyamtól.

Románia gyáriparának tiltakozó nagygyűlése. A romániai gyáripar el-határozta, hogy harcot indít a kormány iparelleses politikája ellen. A harcot

október 25 és 26. án egy Bukarestben tartandó demonstratív kongresszuson je-lentik be, amelyen az egész ország gyáripara részt fog venni. A kongressz-uszon a kereskedelmi szerződések ügye a közterhek kérdése, a szociális tör-vények ügye, a vasuti szállítási tarifája-nak és a gazdasági tanácsnak kérdése kerül szóba.

Módosítják az energiatörvényt. Mint-hogy szükségessé vált a két évvel ez előtt kiadott energiatörvény módosítása, a kereskedelmi és iparügyi miniszter Elia Radu, a legfőbb műszaki tanács elnökének vezetése alatt bizottságot kü-ldött ki a törvény módosításának előké-sztésére. Ebben a bizottságban Mun-tean Eugen a kolozsvári villamosmü igazgatója és Miklóssy Kornél, a temes-vári villamosmü igazgatója is részt-veznek.

Nyílttér

Alulírott ezuton hozom b. tudomására az összes érdekelt ügyfeleknek: nevez-telesen a fűrésztelepeknek, cserép és téglá-gyáraknak, amelyeknél a „Frații Steinber-ger“ Somkuta-Marei cég vásárlásait esz-közli, ugyszintén az összes magánfeleknek akikkel nevezett cég üzleti összeköttetés-ben áll, hogy én e társas cég kötelekéből a mai nappal kiváltam és így ennek a cégnek további bármimemü ténykedéséért semmiféle anyagi vagy erkölcsi felelőssé-get nem válllok.
Somcuta-Mare 1929 szept. 29.
Steinberg Hermann

*) Ezen rovat alatt közlöttekért nem vállal fe-lelősséget a Szerk.

Apróhirdetések

Friss kóser bivaly- és tehéntej naponta két-szer, csecsemőknek és betegeknek állandóan egy tehéntől fejve, ház-hoz szállítva is kap-ható. Ugyanott álla-dóan friss kóser tejfel, túró és vaj is kap-ható. Schwartz Ignácú Strada Juliu Maniu (Szentegyház-u.) 24.

„Keresünk magyar, német, román gyors és gépiró, vagy gépirónót. ajánlatokat „Gyárvallo-lat“ jelíggel kértünk“.

FÉRJEZEMEN-DŐ leányok a Ganzné féle kóser szakács-könyvből tanuljanak főzni. Kapható az „Uj Kelet“ könyvosztá-lyában. (Ára 200 lei és a portó).

ÜNNEPI machzorok, imakönyvek, Tónachok, gemorik jutányos áron 25 0/1 olesóbb, mint Erdély többi könyvkeres-keiséiben. ugyszintén postacsomagban is, kaphatók Weisz Henrik féle könyvkereskedésben Satu-Mare Str. Jacobini No. 5.

Vegyszergyakornokot ki külföldi végzettség-gel rendelkezik, felve-szünk. Ajánlatok Rudolf Mosse-hoz, Cluj „1689“

Ki-dóhivatali tiszt-viselőnt keres az Er-délyi Szemle Kossuth Lajos-u. 37.

GIADÓ Főter 4 alatt négy szobából álló or-vo-si rendelésnek, ügy-ve-di irodának, varrodá-nak kitűnően alkalmas helyiség. Ertekezni: Bi-ró gyógyszerár, vagy Electrica rádióüzlet.

IDŐSEBB, gyermek-telen házaspár keres oly középkorú magá-nyos zsidónt állandó alkalmazásra ki mosá-son kívüli könnyebb háziidolgok végzését vállalja. Csakis komoly jóindulatúknak ajánlók-zását kérem. Diamant Samu Carei. 2462-I

HÁROM SZOBA, konyha, fürdőszobából álló modern lakás no-venber 1.-re kiadó va-suti állomás mellett. Er-tekezni Dr. Sebestyén József ügyvédnél Piata Unirii 20. 2466-I.

Egy jókarban levő, szép hangú rövid zon-gora bérbeadó: özv Jánborné, Kossuth Lajos-utca 13.

Gondozónöknek, társal-kodónöknek elmenne, intelligens, ügyes zsidó-nó, esetleg hasonló hivatást is vállalna, varmit is tud. Erdeklő-dni Str. Cotitá 11.

ZONGORA és írógép olesón eladó. Széchenyi tér 20 (balra).

Legrégibb tűzoltófelszerelési gyár
Mindenféle tűzoltófelszerelők és felszerelések
Jul. Teutsch
gépgyár, Braso v

Minden jog fentartva

Egy vagon félisten

Írta: SZABÓ IMRE

A harangok kongása fájdalmas élnékeséget árasztott.

A timár bizalmas közelségbe lépett a leányhoz.

— Szerzek én magának jobb szállást is!

Urge szeméi szeméretlenül megvillantak.

— Mit akar — kérdezte a leány riadtan — mit akar tőlem?

A férfi odahajolt Bájle füléhez, de a leány nem tűrte. Erélyes és haragos elhárító mozdulatot tett.

— Nem kell a lakása — és visszahökölt a tolokodtól. Adj ki a helyemet akinek akarja. Hívány ember! Tegnap még azt mondta, hogy büszke ránk és boldog, hogy szállást adhat a menekülteknek.

Tűz ütött ki a homlokára, az arca sápadzott.

— Takaródjon!

A cseléd, aki a kut felé közeledett, letette vállairól a vedreket és gunyosan halgatta a menekült leány szavait. De amikor kiérezte az indulat mélyéről a becsület tiltakozó fájdalmát, ő is odajött és csipőre tett kezekkel szapult a timár mestert.

— Velem is kikezdtet, a vén kujon, de nálam emberé talált!

A kellemetlen helyzetből nem lehetett csak szökéssel menekülni.

Bájle azonban az estét már nem akarta a félszerben tölteni. Vette a kis holmiját és elindult új hajlékot keresni. Nem vette tragikusan a dolgot, aki hontalanul kerül el hazulról, nem tud úgy megszokni egy otthont, hogy válsókor fölszakadjon a szíve.

Kiment a városparc felé, főleg, hogy egyedül maradjon gondolataival. A bokrokkal beültetett kert közepe táján állott Puskin mellszobra.

Magánosan és előkelően nézett a költő maga elé ebben az évszakban. Senki nem járt erre, néhány zamérmes nyomorultat kivéve, aki itt fogyasztotta szegényes ebédjét a rokkant kertszékeken. Bájle a megérkezése utáni első napokon ide szokott eljönni, amikor szüknek érezte őt emberrel megosztott furcsa hajlékát. Idehozta zsemlyéjét, kevést turót és szomorú áhitattal majszolta lakomáját. Aztán elővette a tépett Anyegint és olvasott.

Kövért, apró emberke jött arra. Szakértő kíváncsisággal nézte a zenészek kioszkját, amin igazán nem volt mit nézni, az emelvény bordái összeviszszátörve, a kottaállványok egymásra hanyva. A lehullott sárga és pirosan rozsdás falevelek garmadában heverték eltakarítatlanul.

Vastag szemüvege alól mindenre ráhunyorított, rákémlt a tar utakra, a vékonyágu fákat mustrálgatta és inspekciós utján eljutott a magas oszlophoz, amelyen a költő bronzból való képmása nyugodott. Ezt valósággal falta a nézésével. Körüljárta és szaglászta.

Bájle abba hagyta az olvasást és a különös embert nézte. Kicsit elmosolyodott rajta.

A mosoly még ott ült a szája szögletén, amikor az idegen kémlelő nézése ráesett.

— Ismerjük egymást valahonnan? — kérdezte kalaplengetve és minden elfogódottság nélkül a kövér ember. Maga is menekült?

Zsidó bizalmassággal kérdezte, meghitt és jószággal. Nem lehetett közömbösen válaszolni. Bájle megmondta, honnan jött, mikor csónakázott át a Dnyeszteren, mennyit adott a csónakosnak, milyen bajban van, nem is tudja, ma este hol fogja a fejét lehajtani.

A férfit nem érdekelte különösen, amit a leány mondott, inkább a hangjára fűlt. Bájle hangja lágy és bugó volt, ujjongás és boldogtalanság együtt vibrált benne.

Minden ámenet nélkül kérdezte: — Mondja kérem, nem jönne a szin-

padra?

Szonja tegnap esti beszéde jutott eszébe.

Csak nem akar a kabaréba vinni! — Hogy, hogy? Maga tud táncolni? — Otthon sokat táncoltam. De itt nem akarok. Semmilyen körülmények között nem akarok. Én nem olyan famíliából kerültem ki!

— Ha táncolni tud, ha tud szavalni, akkor maga velem jön, megértette? Csodálkozva és kicsit megütöközve nézett az emberre.

— Ha egyedül is vagyok, azért velem nem lehet rendelkezni. És hová akar venni? Nekem ezt tudnom kell. A férfi levette csipőjét. Gondosan megtörülte és néhány pillanatig hatáson hallgatott.

— Mit gondol, ki vagyok én? — kérdezte azután erős hangsúllyal. — Azt gondolom, hogy maga annak a tánclokálnak az úgynöke.

— Jól nézzen rám! Ugy nézek én ki, mint egy művésziellen vállalat úgynöke. És úgy beszélek én? Ugy?

— Akkor mit érdekelte magát az én tánc tudásom?

— Engem a tánc tudása is érdekelt. De nem ez volt a fontos. Fontos volt a maga hangja és a maga alakja. Legyen szíves álljon föl.

Szuggesztíven mondotta. A leány fölállt.

Finom, hajlékony, nemes vonalai voltak. Gyönyörű fekete fején a dus, már kékbe mélyülő hajzat nőstényi szépséget és bátorságot szimbolizált. Tündöklő emberpéldány állott a kövér, rövidlátó ember előtt.

— No lássa, magát föl fogjuk venni Alex Gerold társaságába. Most szervezkedünk. Már ma este lesz hol lehaitsa a fejét.

A leánynak hízelt ez a fölfedezés, de minthogy a szervezett művésztől semmiféle fogalma nem volt, zavarosan látta az egész ügyet.

— Én nem tudom, mifélek maguk! Már sajnálta, hogy így kibökte és végignézett az emberen.

— Arra kíváncsi maga, ugy-e, hogy én ki vagyok? Hát tudja meg itt nyomban.

Kivett egy könyvecskét a belső zsebéből. A könyv papírlapokból állott, arra gondosan rá voltak ragasztva különböző újságszeletek.

Az egyiket felolvasta. „Alex Gerold társulatának egyik oszlopos tagja. Salom Berg alakította Sabbatját. Csupa méltóság és rajongás. Hangjának mély baritonja csodálatosan érzékeltette a nagy rajongót és istenes embert”.

Bájle meghökent. Otthon azt olvasta a jiddis népkönyvekben, hogy Sabbatját egy átkozott szélhámos volt, helye a poklok fenekén, soha nem fog részeseülni a mennyi kegyességben.

— Hát maguk istenes emberek látják ezt a Sabbatját? Hogy lehet az? Maguk zsidó emberek, ugy-e?

Felelősegre vonás volt ezekben a szavakban és szemrehányás.

— Mit ért maga a művészethez? Mit tudja maga, hogy különbség van művészi és történeti fölfogás között? Majd idővel sok mindent megtud. De előbb legyen csak közöttünk!

A színész nagy komolyan tartott előadást neki az új jiddis színésztől, de a leány többször türelmetlenül félbeszakította.

— Tudom, ismerem ezeket a dolgokat, ne tessék engem olyan libának tartani. Iskoláztattak engem és otthon is tanultam!

(Folyt. köv.)

Epe- és májbántalmaknál

igya rendszeresen a

Málnási SICULIA

gyógyvizet, mivel a gőrcsős fájdalmakat megszünteti. — Kapható minden fűszerüzletben.

Rádió műsor

Idő közép-európai

Csütörtök október 3.

Budapest. 9.15: Eugen Stepat orosz balalajka z. hangy. 1. Smolensk: Orosz induló. 2. Összetört élet — orosz keringő. 3. A szél sem zug — orosz népdal (kórus). 4. Mi ma elvállunk egymástól — román. 5. Bázás—Kalmár: Rózsa, halványszínű éozsa. 6. Fehér akác — orosz román. 7. Urajnai dal. 8. Ne menj el, maradj velem. 9. 3 orosz népdal. 10. Wawics: Bánat és szomorúság végtelenek — orosz román. 11. Stepat—Ilinczky: Halod-e, mit susog a szél — tangó-szerenád. 12. „Ach wi szeni“ vig orosz népdal. 13. Befogom a trojkámat — orosz népdal. 9.30: Hírek. 12.05: Győri Lakatos Tóni zs Misi cigányzenekarának hangversenye. 12.25: Hírek. 13: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 13.40: Hírek, élelmiszerárak. 16: Rádió Szabad Egyetem. 1. Régi magyar szerzők műveiből brácsán játszik Temesváry János. 2. Zehery Lajos dr. egyetemi m. tanár előadása: „Az erkölcs telenség és a bűn”. Utána: pontos időjelzés, időjárásjelentés. 17.10: A m. kir. Földmivélségi Minisztérium rádióelőadásorozata. Dr. Kadocsa Gyula m. kir. kísérletügyi állomásvezető: „Őszi védekezés a gazdasági kártevők ellen. 17.40: A Mandits-szalonzeneke hangversenye. 1. Thall: A szelek nása — keringő. 2. Bach: Hamlet — megnyitó. 3. Strauss: Denevér — egyveleg. 4. Lilling: Indus suite. 19: Gyorsirási tanfolyam. 19. 5: Angol nyelvoktatás. 20.15: A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Közreműködik: Földesi Arnold gondokaművész, Gajary István. Vasárnap — suite. 2. Haydn: Gordonkaverseny. 3. Schumann: D-moll szimfonia. Utána kb. 21.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek, majd Bachmann jazz-band a Dunapalota magyszállóból. 23: Ifj. Radics Béla és cigányzenekarának hangversenye.

Belgrád. 20. Operaközvetítés a Nemzeti Színházról. (Az opera még nincs megállapítva).

Berlin. 0.30-ig: tánczene. Deutschlandsender: Leipzigi közvetítés. Bach: A fuga művészete. Előadja a leipzig szimfonikus zenekar, Szendrei Alfréd vezetésével.

Borosló. 19.05. Fuvósötös gramafon utján. 20.30. Humoros est. 22.35. Tánczene.

Bukarest. 21. Ghilis Anna, az Opera művésznőjének hangversenye. 21.45. Házi hangverseny. 2.50. Időjárás és hírek.

Kassa. 20. Közvetítés Pozsonyból. 21. Katonai fuvószenekar.

Königsberg. 20.05. Szórakoztató hangverseny.

Lahti. 20.05. Szimfonikus hangverseny.

Lipce. 10. A lipcei szimfonikus zenekar hangversenye. Bach: A fuga művészete.

Milano. 20.30. Donizetti: „A kegyencső” című operája. Utána házizeneke.

München. 19.30. Házitrió.

Nápoly. 21.02. Schinelli: „Kis csokoládés lány” című operettjének előadása. 23. Jazz-zene.

Pozsony. 14. Árutözsde. 16. Házi hangverseny. 20. Vig-est. 21. Tánczene.

Prága. 19.05. Bécsi keringők. 20. Strejcek: „A blaniki lovag” című darabja.

Róma. 21. Szimfonikus hangverseny. 1. Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok nyitánya. 2. Schubert: H-Mollszimfonia. 3. Toddi: Keresztül a világon. Humor rövid hullámon. 4. Ravelli: Kis szonáta. 5. Casella: Partita. 6. Casella: Szvit. 7. Szemlék szemléje. 8. Tánczene.

Varsó. 20.30. Népszerű hangverseny. 22.45. Tánczene.

Bécs. 8. Delius Ferenc előadása Roman Rollandról. 9. Dostal Alajos zenekarának hangversenye.

Zágráb. 18.55. Hírek. 19. Francia nyelvlecke, 19.30 órakor kezdődő operaelőadás közvetítéséhez.

Zürich. 20. A „Carmen” gramafon.

Péntek, október 4.

Budapest. 9.15: A Mandits szalonzeneke hangversenye. 1. Thomas Raymond — megnyitó. 2. Puccini: Tosca — ábránd. 3. Morena: Különlegességek — egyveleg. 4. Byford: Confession. 5. Pouchielli: Gioconda — ballazene. 6. Les dernieres coattes — keringő. 9.30: Hírek. 12.5: Gramafonhangverseny. 1. és 2. Suppé: Pique dame — megnyitó. (Duophone katonazenekar). 3. Gounod: Faust — duett. (Angerer Margit és Piccaver). 4. Schubert: Impromptu. Op. 90. G-dúr (Rechberg). 5. és 6. Verdi: Aida — induló. (Berlini áll. Operaház kórusa és zenekara). 7. Verdi: Trubadur — Stretta. (Környei). 8. Wagner: Tannhäuser. (Németh Mária). 9. Wagner: Lohengrin — nászinduló. (Berlini áll. Operaház ének-kara). 10. Chopin: Polonaise militaire. (Duophone katonazenekar). 11. Bizet: Carmen — induló. (Katonazenekar). 12. Ketelbey—Weiner: Perzsavasar. (Magyar szöveggel éneklő Sebő Miklós). 13. Az elhibázott ifjúság — nevető lemez. 14. Gross—Kalmár: Messze van a Mesterucca. (Sebő Miklós, kiséri Kiss Lejőse cigányzenekara). 15. Blon: Eljen Európa — induló. 16. Toike: Vén bajtársak — induló. (Duophone katonazenekar). 12.25. Hírek. 13: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés. 15.45: Fulton-rendszerű képátvitel. 16.20: Az Országos Állatvédő Egyesület mesedélutánja. 1. Pusztai Paula: Mária néni macskája. 2. A néni és a kutya. 3. Kocis Margit: Történet a madárkáról. Felolvassa Kocis Margit. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállás-jelentés, hírek. 17.10: Pály Ilona felolvasása: „Madák és vanyarói barátai”. 17.40: A m. kir. honvédelmi vezényelők zenekarának hangversenye. 19.40: A Belvárosi Templom énekarának hangversenye. Vezető nyel Harmath Artur karnagy. Bevezető előadást és kísérő magyarázatot tart Kaudela Géza dr. 20.35: Ügetőverseny-eredmények. 20.45: P. Márkus Emilia és Gál Gyula, a Nemzeti Színház örökös tagjainak előadói estje. Utána kb. 21.50: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés, hírek. Majd Magyar Imre és cigányzenekarának hangversenye.

Belgrád. 21. Kamarazene. 1. Beethoven: 16. négyes. 2. Pfitzer: Fis-moll szonáta, gondokára és zongorára. 22.30. Cigányzene.

Borosló. 19.05. Vidám zene gramafonból. 20.30. Hofmannsthal: „Lucidorja”. 21. Kamarazene.

Kassa. 22.15. Újabb helyi hírek. Magyar nyelvű hírek. 22.20. Kávéházi zene Prágából.

Köln. 19.40. Az elektromosgazdaság megszervezése. 20. Vidám est. Utána: Hírek és tánczene.

Königsberg. 20. A königsbergi operaház zenekarának szimfonikus hangversenye. 22.30. Tánczene.

Lahti. 18.30. Heimi Caren énekkhangversenye. 1. Puccini: Dal a „Turandot”-ból. 2. Dal a „Manon Lescaut”-ból. 3. Finn műdal. 19.40. Házizene. 20.30. A házizeneke hangversenye kúrtszólóval.

Lipce. 22.45. Hírek, gramafon-tánczene.

Milano. 20.20: Szimfonikus hangverseny. Mendelssohn: „A fingali barlang” nyitány. Brahms: 2 szimfoniája. Rimskij-Korszakov: Sznyegurecska szvit. Foroni: C. dur nyitány.

München. 19: Dalest. (szoprán). 19.55: Közvetítés Kölnből.

Nápoly. 21.02: Catalani: „La Vally” c. operájának előadása.

Oslo. 20: Filharmonikus hangverseny. Haydn: G. dur szimfonia. Mozart: 39. szimfonia. Beethoven: i. szimfonia.

Róma. 21: Lehár: „Fraskita” c. operettjének közv.

Stuttgart. 21.30: Szolisták hangversenye. Handel: M. moll hangverseny. Csajkovszky: Rómeo és Julia ábránd.

Torino. 20.5: Szimfonikus hangverseny. **Varsó.** 20.15: Varsói filharmonikusok hangversenye.

Bécs. 20.05: Millöcker Károly: „Gasparone” c. operettjének közvetítése.

Vilna. 20.45: Különböző európai államok közvetítése.

Zágráb. 20.35: Hangverseny. Moszkovszkij, Chopin, Marai stb. műveiből.

Zürich. 20: Dalest. 21.15: Hangverseny operákból,

Szerkesztő: Strada Baron L. Telefon

Ejjeli telefon

ELŐFIZET

Egész évre

Félévre

Negyedévre

Egy hónapra

X. évfolyan

1

Október

5689 é

Mit is mo
Ele

A „Brassói Lap” óta egy teljesen új folyik. A lap, ill. tudósítója, mesterséget, attól a jól től vezetettve, hőtámasztott zavar napra megint legyán óriási hűhóval lyamat, ami azon leg tisztán, végban összezavarja a

Nem volna se njságírói bravur e nem rólnak volna dr. Fischer Tivadar latkozata volt az nak kérdésről. M dar dr. értelmes lapszempontról ne nyilatkozat, mindeferditették, erőszavontak le belőle, körülötte egy kis ily preparát cikk pott, az nem bán a bukaresti munka

Most aztán, hómölose kárba ne sen gyártott kérde lap. Nincs ebben szönet. Elsőnek G. tatják meg, hogy ahhoz, hogy Fischer fizetés kulcsát is tetni az államsegjűk jól, hogyan klatkozat. Ugyanazscher Tivadar nyilérdekeségi célra a sorra járja a kisebálta gyártott nyajlszóval, hogy e nem lehet szó nél

Igy reflektál mo a legközelebbi szá nileg valamelyik sorra — egy volta nyilatkozatra. Minelőre, mert nem v hogy ugyanaz az u dar nyilatkozatát hamisította meg kozatát is, a nagy Gyárfás Elemér illik az érdeke vezér Fischer Tiv „kommerciális érzenek. Mi eddig Gy Párt egyik legko hittük s nehezünk épen ő hasznáta. Miért nevezi Gyá zeti gondolat tömsűnek? Talán az minden kisebbség iskoláik számára? terve a jól jövede tunitás utjáról, ny dozatok árán a zs zának szolgáltatáb

Szerte a világon államférfiak és kö zsidó nép hérosz gondolja-e Gyárfás pillanatnyi vélt ércializmus bely ideáljaira? Az ily képen sem szolgál ségek testvéri eg